

**XI. Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia
Kolozsvár,
2008. május 23–24.**

**A politikai kommunikáció szereplőinek viszonya 2006.
szeptember-októberében Magyarországon
-média a médiában-**

Szakirányító:

Dr. Bakk Miklós

Egyetemi adjunktus
Babeş – Bolyai Tudományegyetem
Kolozsvár
Politika,- Közigazgatás- és
Kommunikációtudományi Kar
Politikatudományok Tanszék

Dolgozatíró:

Ferencz Zsolt

Babeş – Bolyai Tudományegyetem
Kolozsvár
Politika,- Közigazgatás- és
Kommunikációtudományi Kar
Politikatudományok szak
III. év

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETŐ	4
II. ELMÉLETI MEGALAPOZÁS	6
1. Kulcsfogalom: nyilvánosság	6
2. A politikai kommunikáció	8
2.1. A politikai kommunikáció fogalmának meghatározásai.....	8
2.2. Meggyőzés és politikai kommunikáció.....	10
2.2.1. Fejlődéstörténet.....	10
2.2.2. Egy példa a manipulációra Románia XX.századi történelméből.....	11
2.3. A szereplők közötti kapcsolatok /áramlatok.....	11
2.3.1. Média – Állampolgárok és Állampolgárok – Média kapcsolatok.....	12
2.3.2. Média – Politikum és Politikum – Média kapcsolatok.....	12
2.3.3. Politikum – Állampolgárok és Állampolgárok – Politikum kapcsolatok.....	12
2.4. Modellek.....	13
2.4.1. A nyilvánosságdialógus-modell.....	13
2.4.2. A mediaticus modell.....	15
III. MÓDSZERTANI ALAPVETÉS – MÓDSZER, ADATOK, EREDMÉNYEK	17
1. Adatgyűjtés és a kutatási stratégia meghatározása	17
2. Következő lépések: az elemzés egységei, konceptualizáció és operacionalizáció	19
3. Az adatok feldolgozása és az eredmények értékelése	20
3.1. Média és állampolgárok közötti kapcsolatok.....	22

3.1.1. A média hatásai az állampolgárokra.....	22
3.1.2. Az állampolgárok hatása a médiára.....	23
3.2. Média és politikum közötti kapcsolatok.....	24
3.2.1. A politikum hatásai a médiára.....	24
3.2.2. A média hatásai a politikumra.....	24
IV. KÖVETKEZTETÉSEK.....	26
IRODALOMJEGYZÉK.....	28
MELLÉKLETEK.....	30

I. BEVEZETŐ

A dolgozat empirikus, a tartalomelemzés módszerét követve a politikai kommunikáció aktorai között megjelenő kapcsolatokra fókuszál a 2006. szeptember-októberi magyarországi események vonatkozásában. A Magyar Televízió székházának ostroma kapcsán a politikai kommunikáció három szereplője (média, politikum, állampolgárok) igen érdekes szerepkörökben jelent meg, ezekre a megnyilvánulási formákra és a többi szereplőhöz való viszonyulásokra voltunk kíváncsiak.

Az alábbiakban bemutatott kutatás részét képezi egy olyan vizsgálatnak, amely azt a szempontot követi, hogy az események kapcsán implikált szereplők viselkedését az általuk „birtokolt” megnyilatkozási térben vizsgálja.

Ebben a részben a médiának mint a politikai kommunikáció szereplőjének a médiában (újságokban) való megjelenését és a másik két aktorhoz (állampolgárok, politikum rendszere) való viszonyát vizsgáljuk. A kéthónapos periódus alatt közvetlenül is szereplőként és az események alakítójaként jelent meg a média részéről a Magyar Televízió (az ostrom helyszíne), a Magyar Rádió (a zártkörű MSZP-ülések beszédeinek nyilvánosságra hozója), illetve a Hír TV (az ostromot forradalmi hangnemben közvetítő, emiatt több ízben megrótt televízió). Véletlen kiválasztással három magyarországi napilapban, a Magyar Hírlapban, a Magyar Nemzetben és a Népszabadságban vizsgáltunk meg több mint ezer cikket az újságok keresőrendszereinek segítségével. Az adatok feldolgozása során a mintából előbb kiválasztottuk azokat a cikkeket, amelyekben ténylegesen megjelentek az illető médiainstítmények (és relevanciával rendelkeztek a továbbiakban). Ezt követően kategorizáltunk, miután az együttműködés és ellentét viszonylatában, végül pedig Gianpietro Mazzoleni szempontjait követve megpróbáltuk megragadni a médiának a politikai kommunikáció másik két szereplőjéhez való viszonyait.

A dolgozat egy fejezet erejéig a nyilvánosság fogalmát, mint a politikai kommunikáció tárgyalásában lényeges kategóriát határozzuk meg. Ezt követően rátérünk a politikai kommunikáció tényleges tárgyalására: elsőként azt fogjuk megnézni, hogy a témában elismertek közül ki hogyan határozta meg, majd a meggyőzés és a politikai kommunikáció fejlődéstörténetét tekintjük át az ókori görög városállamoktól napjainkig. Ezután a szereplők közötti áramlatokat elemezzük, hogy majd a gyakorlati részben ezek alapján fogalmazzuk meg észrevételeinket. A következő alfejezetben két modellt mutatunk be: a politikai kommunikáció nyilvánosságdialogus-modelljét és a mediaticus modellt.

Annak érdekében, hogy a vizsgált periódusban (2006. szeptember-október) a magyar belpolitikában történeteket az olvasó világosan átláthassa, a gyakorlati rész kitérőjeként (1-es számú melléklet) összefoglaljuk a fontosabb történéseket. Az eredmények vonatkozásában biztos az, hogy a politikai kommunikáció három aktora (média, politikum, állampolgárok) között többféle kapcsolatot fogunk találni, viszont érdemes részletesen megnézni a kapcsolatok mikéntjét egy olyan időszakban, amikor mindhárom szereplő közvetlenül is részt vett az események alakulásában.

II. ELMÉLETI MEGALAPOZÁS

A dolgozat elméleti részének összeállítását a szakirodalom áttekintése előzte meg. Bármennyire is magától értetődőnek tűnnek első látásra a különböző fogalmak és a szereplők közötti kapcsolatok, a gyakorlati rész megértése érdekében mégis szükség van a szakirodalomban eddig megfogalmazottak áttekintésére. Elsőként lényeges megnéznünk azt, hogy mit is jelent a nyilvánosság fogalma, hogy ezáltal áttérhessünk a politikai kommunikáció meghatározásaira, illetve fejlődéstörténetének bemutatására. Minderre a szereplők közötti kapcsolatok / áramlatok megértése érdekében van szükség, hiszen a gyakorlati részben tulajdonképpen ez utóbbi vizsgálatát tűztük ki célul.

1. Kulcsfogalom: a nyilvánosság

A fogalom dimenzióinak tisztázása érdekében először lássuk Bayer József definícióját. „A társadalmi nyilvánosság a nyilvános kommunikáció tere és fóruma, amely személyek, csoportok és szervezetek között zajlik. (...) A szabad nyilvánossághoz mindenkinek hozzá kell férnie, a részvétel sem státushoz, sem pozícióhoz nem köthető, és a megnyilatkozás semmilyen speciális szaktudást nem igényelhet.”¹

A fenti értelmezésből kiderül, hogy gyakorlatilag minden állampolgárnak veleszületett joga, hogy a „nyilvánosságban” elmondhassa véleményét olyan témákról, amelyek őt közvetlenül vagy közvetve érintik. Az idézet második része rávilágít ugyanakkor arra, hogy a nyilvánossághoz, akárcsak a joghoz, mindenkinek ugyanolyan hozzáférése van, (jelen esetben) pozíciótól, képzettségtől függetlenül.²

Bayer fentebb említett definíciójához igencsak hasonlítanak a magyar Országgyűlés célkitűzéseiként a következőkben megfogalmazottak: „Az Országgyűlés (...) működésének (...) egyik legfontosabb követelménye a nyilvánosság, ami biztosítja, hogy az állampolgárok

¹ Bayer: A politikatudomány alapjai, 382. o.

² „Az egyenjogúság a törvény előtti egyenlőséget jelenti. Kétségtelen, hogy a társadalom tagjai a demokratikus berendezkedésű államban sem lehetnek egyenlők, ugyanis ezt nem teszi lehetővé sem gazdasági, sem társadalmi helyzetük. A jog azonban alapvető követelményként megteremtheti a törvény előtti egyenlőség elvét és gyakorlatát.”
Lásd: Varga – Veress: Román alkotmányjog, 53.o.

értésüljenek a közérdekű ügyekről, és feltétele annak, hogy részt vehessenek a közügyek megvitatásában és eldöntésében.”³

Az alábbiakban nézzünk meg egy példát arra vonatkozóan, hogy a romániai magyar sajtónyilvánosság alakulásával foglalkozó, gyergyószentmiklósi születésű Papp Z. Attila hogyan értelmezte a fogalmat⁴. Az *eltűnt hokimeccs nyomában. Diskurzuselemzés egy sportesemény ürügyén* című tanulmányában megkülönböztetett formális és informális nyilvánosságot. Formális nyilvánosságnak⁵ nevezte a nyomtatott és az elektronikus médiát, informális nyilvánosságnak pedig az informális beszélgetések szereplőit, azokat az eseményen jelenlévő interjúalanyokat, akiket megkérdezett. Informális nyilvánosságnak számított tehát az ő esetében a székely drukker, míg a magyar – román mérkőzéssel kapcsolatos cikkek vonatkozásában a formális nyilvánosság elemei közé sorolta a romániai magyar nyelvű lapok közül a Hargita Népét, a Romániai Magyar Szót, a Szabadságot, az Erdélyi Naplót és a Népújságot.

Feltevődik a kérdés, hogy ezek után mit tekinthetünk valójában a nyilvánosság részének, illetve, hogy a nyilvánosságnak mely tényezőkhöz való viszonyát vélhetjük felfedezni Bayer József meghatározását és a magyar Országgyűlés céljait tekintetbe véve. A politikai kommunikáció szereplőivel foglalkozó következő fejezetben részletesen tárgyaljuk majd a média, a politikum és az állampolgár kapcsolatát, most viszont egy-két dolgot előrevetítünk, hogy ezeket a kérdéseket megválaszolhassuk.

A politikai kommunikáció három aktor egymáshoz való viszonyát tanulmányozza: figyel a politikai intézményekre és szereplőkre, a médiára, de nem hagyja figyelmen kívül az állampolgárokat / választópolgárokat sem. Klasszikus esetben a média továbbítja az állampolgárok/választópolgárok fele a politikai rendszer valamely szereplőjének üzenetét. Ezáltal mindenki jól jár: a politikum, hisz üzenete a médián keresztül eljut az állampolgárhoz, a média eleget tehet tájékoztató szerepének, az állampolgár pedig fontos információk birtokába kerül, választópolgárként pedig eldöntheti, hogy kire/mire érdemesebb voksolnia. Ezen az értelmezésen túl azonban nap mint nap egymásra van utalva a politikai rendszer és a média, az állampolgár és a

³ <http://www.mkogy.hu/pairhelp/nyilvanossag.htm>

⁴ Rövid eseménytörténet a Papp által elemzett esettel kapcsolatban: 1998. március 28-án a budapesti Sportszarnokban rendezték meg a „C” csoportos jégkorong-világbajnokságot, amelynek keretén belül Magyarország és Románia csapata mérte össze tudását, a végső eredmény 3:2 lett a magyar csapat javára. A rangadót követően a romániai magyar írott sajtó igencsak nagy teret szentelt a témának. Ez többek között annak tulajdonítható, hogy Romániát több magyar anyanyelvű játékos mellett a székelyekből álló Csíkszeredai Sportklub játékosai (számszerint ketten) is képviselték.

⁵ A formális nyilvánosságnak (médiának) különböző funkciói vannak. Már Edmund Burke 18. századi angol politikus és író nyíltan a demokrácia ellenőreinek nevezi az újságírókat, hiszen ők azok, akik ellenőrzik a választott politikusok munkáját.

politikum, illetve a média és az állampolgár. A következő fejezet ezen kapcsolatok bemutatásával foglalkozik.

Ide kapcsolódik szorosán, és ebben a kontextusban nem hagyhatjuk figyelmen kívül Jürgen Habermas „polgári nyilvánosság” nevet viselő liberális modelljét. Eszerint „az állampolgárok közössége a letéteményese a demokrácia struktúráinak és folyamatainak, azaz a hatalom irányításának és ellenőrzésének, a népakarat képviselőjének és a vitának, a közvéleménynek és a nyilvánosságnak”⁶.

2. A politikai kommunikáció

A fejezet első részében azt fogjuk megnézni, hogy különböző szerzők hogyan vélekedtek a politikai kommunikációról. A részletes áttekintés érdekében a politikai kommunikáció témakörével foglalkozó írásokat vizsgáltuk meg, amelyeknek szinte mindegyikében szerepelnek az alábbiakban idézett megfogalmazások. A második alfejezet foglalkozik a manipuláció és a politikai kommunikáció alakulásával az ókortól napjainkig.

2.1. A politikai kommunikáció fogalmának meghatározásai

Wolton szerint a nyilvánosság és politikai kommunikáció fogalmak összefonódnak. A politikai kommunikáció „az a tér, ahol az a három szereplő cseréli ki egymásnak ellentmondó nézeteit, amelyek törvényesen és nyilvánosan fejezhetik ki véleményüket a politikával kapcsolatban, ezek pedig a politikusok, az újságírók és a közvélemény-kutatások révén a közvélemény.”

Nimmo és Swanson úgy gondolja, hogy „a politikai kommunikáció egyszerre forrása a hatalomnak és a kívülállásnak, az állampolgárok teremtik és fogyasztják, olyan szereplők, akik többé-kevésbé függetlenek, táhékozottak, eltökéltek és kreatívak, s akikre ugyanakkor hatalmi struktúrák is befolyással vannak.”

Gerstlé észrevétele szerint, „a kommunikáció olyannyira átalakítja az egész politikai magatartást, hogy majdnem mindegyik politikai viselkedés a kommunikáció valamelyik formájához való visszatérést jelenti”.

⁶ Mazzoleni, 2006.

Elképzelése szerint a politikai kommunikáció felosztható pragmatikus, szimbolikus és strukturális szintekre⁷.

McNair gondolatmenetében a következő elemek jelennek meg: egyrészt ott vannak a kibocsátók (politikum rendszere, akik kommunikálnak céljaink elérése érdekében), másrészt pedig a befogadók (a média és az állampolgárok rendszere, akiknek tájékozódásuk érdekében szükségük van információkra), harmadrészt pedig elemnek számít az üzenet is (az aktorokról és tevékenységükről szóló tartalom).

Az Eötvös József Főiskola honlapján a következő összefoglalást találjuk: “A politikai kommunikáció olyan területen zajlik, amely az utca embere számára egyszerűnek látszik. Ugyanakkor olyan területeket érint; a politológiától a szociológiáig, az antropológiától a kommunikáció- és közvélemény kutatásig, a pszichológiától a retorikáig és a reklámig, amelyek számtalan definíciós kérdés elé állítják a hozzáértőt. A sokoldalúság, az interdiszciplinaritás jellemzi a politikai kommunikáció tanulmányait. Komplex területtel szembesülünk tehát, amely magában foglalja a politikai cselekvés szféráját, a tömegtájékoztatás intézményeit, a szakértők tevékenységét, a tudományos világ figyelmét.”⁸

Karácsony András így ír: “Az életünket átfonó többretegű kommunikációs hálózatban azt nevezzük politikai kommunikációnak, ami a hatalom megtartására vagy megszerzésére irányul. Nem önmagában vetten a politika mint téma avat valamit politikai kommunikációvá, (...) hanem elvileg bármilyen téma instrumentalizálása a hatalom megtartása illetve megszerzése szemszögéből.”⁹

Antal Zsolt megfogalmazásában „a politikai kommunikáció a kommunikációs szakma (televízió, rádió, sajtó, információk) és a politika (pártok, vezetők, képviselők, parlament, önkormányzati képviselőtestület) világa közötti kölcsönös megértés és együttműködés megteremtésével alakult ki. A tárgyalt szakterület magába foglalja a politikai cselekvés szféráját, a tájékoztatás intézményeit, a szakértők tevékenységét és a tudományos világ figyelmét. Ennek megfelelően mára a politikai kommunikáció a különböző szakterületek között kimagasló státust szerzett magának.”

⁷ Antal Zsolt ezeket is összefoglalja: „1. pragmatikus politikai kommunikáció: az üzenet kibocsátója és befogadója közötti interakció része – rábeszélés, meggyőzés, meghódítás, tájékoztatás, irányítás, tárgyalás, uralkodás.

2. szimbolikus politikai kommunikáció: rítusokon és más jellegzetes megnyilatkozásokon keresztül működik (egyértelmű-konfliktus)

3. strukturális politikai kommunikáció: szintjén a kommunikáció a folyamat három alkotóeleme között, kommunikációs csatornákon keresztül megy végbe.”

⁸ http://www.ejf.hu/hefop/jegyzetek/politikai_kommunikacio.pdf

⁹ http://21st.century.phil-inst.hu/2001_marc/brosura_hm/karacsony.htm#2

2.2. Meggyőzés és politikai kommunikáció

2.2.1. Fejlődéstörténet

Antal Zsolt *Mediatizált politika és politizáló média*¹⁰ című írása nyomán röviden azt fogjuk megnézni, hogy a görög agorák szónoki beszédétől a mai manipulációig milyen hosszú út vezet, ezáltal pedig hogyan alakult ki a politikai kommunikáció.

Az erőszakos beszéd irányából a meggyőző beszéd fele tolódik el a hangsúly az ókori görög poliszok retorikája esetében. A szofisztika és a retorika jelentőségének felértékelődésével a másik ember feletti uralkodás, illetve az egész közösség megnyerése terén a fizikai erőszak helyett a szónoki beszéd vált uralkodóvá.

A mai választási kampányok negatív jellemzőire emlékeztet a rómaiak meggyőzési technikája. A politikai beszéd demokratikus jellegét a görögöktől vették át, ezt fejlesztették tovább. Egy kiváló példa ide Cicero testvérének Ciceróhoz írt *Commentariorum petitionis* című írása.

A középkor leghíresebb személyisége a témában Machiavelli volt, aki *A fejedelem* című művében foglalta össze mindazt, ahogyan egy jó vezetőnek viselkednie kell, hogy az ország előrehaladását szolgálja. Ebben az időszakban a politikai kommunikáció, mint a „hatalommegtartásért folyó harc eszköze” jelent meg.

A modern politikai kommunikáció megszületését, melynek kialakulásában nagy szerepet játszott az Amerikai Függetlenségi Nyilatkozat is, az 1789-es esztendőre, a francia forradalom évére teszik.

A tömegtájékoztatási eszközök szélesebb körű elterjedésével a XIX. század második felétől a XX. század eleje elejéig „a huszadik század, mint a meggyőzés rendszere vonult be a történelembe” – írja Huntington *A civilizációk összeesapása és átalakulása* (Európa, 1998.) című művében.

A világon a szovjet forradalom és második világháború közötti időszakban, a kelet-közép európai térségben pedig az 1989-es rendszerváltásig a tömegmanipuláció, a propaganda vette át az uralkodó szerepet.

A második világháborút követő időszakban a politikai kommunikáció leginkább az Amerikai Egyesült Államokban nyert teret, a Watergate-botrány kapcsán.

¹⁰ http://tulipan.vjrkth.hu/modul/mcs099_AntalZsolt.doc

Philippe Breton A manipulált beszéd című művében átfogó meggyőzési módszerként értelmezi az állam intézményétől való megszabadulást, az emberek gondoltainak megnyerését.¹¹ Napjaink mediatizált nyilvánosságának kialakulásának tekintetében Antal Zsolt is megemlíti, hogy a választási kampányok hatására nyert teret a reklám, a marketing, hatalmas szerepet kapott az információ és a közvélemény-kutatás – „a valóság és az elképzelt arculat közötti szakadék szakadék kitöltése”¹².

2.2.2. Egy példa a manipulációra Románia XX.századi történelméből

A politikai manipuláció egyik legerősebb formájára adunk példát az alábbiakban.

2003-ban három tanulmány is napvilágot látott a Magyar Autonóm Tartománnyal kapcsolatban a Regio című budapesti, negyedévenként megjelenő folyóirat angol nyelvű kiadványában, illetve annak magyar változatának 3. számában¹³.

A szovjet felsővezetés számára az 1952-es év igen termékeny volt: ekkor hozták létre ugyanis Romániában a Magyar Autonóm Tartományt. Céljuk a hatalom megosztása volt annak érdekében, hogy egyetlen régió se élvezhessen teljes hatalmat. Azt akarták elérni, hogy érezzék az irányított területek: bármit tesznek, mindig függni fognak tőlük és azoktól a döntésektől, amiket ők Moszkvában hoznak (a MAT esetében ez a látszat-autonómia). Ebben az időszakban született a következő propagandajellegű vers: „S hol a völgyeket a Maros szeli át, / Dolgozó magyar nyer autonómiát, / Közös birtokunkban tágabb térre lép, / Így forr jobban össze az ország s a nép.” (További információk a MAT-tal kapcsolatban az 2-es számú mellékletben.)

2.3. A szereplők közötti kapcsolatok / áramlatok

A fentiekben már láthattuk, hogy a politikai kommunikációt három szereplő interakciója alkotja. Ebben a részben a közöttük lévő kapcsolatokról / áramlatokról kell beszélnünk, segítségünkre pedig Gianpietro Mazzolini lesz.

¹¹ Breton, Philippe 2000: A manipulált beszéd, Helikon

¹² Antal Zsolt, ugyanott

¹³ Stefano Bottoni történész, a bolognai egyetem hallgatója A Regio folyóirat magyar nyelvű kiadásában megjelent tanulmánya A sztálini „kis Magyarország” megalakítása, az angol változatban pedig a The Creation of the Hungarian Autonomous Region in Romania (1952): Promises and Consequence címet viseli, a harmadik írás Gagyfi József Határ, amely összeköt című munkája.

2.3.1. Média – Állampolgárok és Állampolgárok – Média kapcsolatok

A média tájékoztatja és manipulálja az állampolgárokat / választópolgárokat, a különböző pártokhoz való (rejtettebb) közelállása révén pedig hirdetések fogalmaz meg („részlogikák szándékolt elfogadását foglalja magában – akkor működik, amikor a média a saját csatornáit kölcsönzi ahhoz, hogy a politikai rendszer üzenetei eljussanak a szavazókig”¹⁴). Ennél rosszabb a másodikként említett jellemző, a manipuláció esetében ugyanis a „pártosság és az egyoldalúság terméke). A média elsőként említett szerepköre, a tájékoztatás is több dolgot foglalhat magában. Egyrészt arról van szó, hogy a politikum felől érkező információkat továbbítja a média az állampolgárok fele, de véleménnyel is tarkíthatja, sőt, közben szórakoztathat is.

Az állampolgár is képes reagálni a médiára vonatkozóan: az alábbiakban látni fogjuk a közvéleménykutatások jelentőségét azzal kapcsolatban, hogy a polgárok ténylegesen visszajelezzenek a politikai rendszerre. Ilyen jellegű „visszacsatolások” érvényesülnek a médiával kapcsolatban is. A témára vonatkozóan Mazzoleni így ír: „Idetartozik még a közönség tagjainak politikai témájú televízió-közvetítéseken való részvétele vagy újságokhoz beküldött olvasói levele.”¹⁵

2.3.2. Média – Politikum és Politikum – Média kapcsolatok

A politikai rendszer a média rendszere számára egyrészt információs forrásként szolgál, másrészt szabályozza annak működését, harmadrészt pedig kondicionálja annak tevékenységét („media information management”).

A viszony fordított kifejeződésében a média olyan információkat szolgáltat a politikum fele, amelyek az állampolgárok felől érkeznek, állampolgárok által megbízott szerepkörében ellenőrzi a politikai rendszer működését. Emellett szorosan illeszkedhet is a politikumhoz, továbbá meg kell említenünk egyik nagyon fontos tevékenységét, a mediatizációt is.

2.3.3. Politikum – Állampolgárok és Állampolgárok – Politikum kapcsolatok

A politikum és az állampolgárok közötti kapcsolatnak is több formája lehet. Nézzük először a politikum irányából az állampolgárok fele ható viszonyokat.

A politikum rendszerét két esetben kell tárgyalnunk ebben a vonatkozásban: egyrészt a pártoktól független politikai intézményekkel kapcsolatban, másrészt a politikusok és a pártok

¹⁴ Uo., Mazzoleni, 27.o.

¹⁵ Uo.

vonatkozásában. Az első esetben a már említett, független intézmények célja az állampolgárok tájékoztatása, utóbbiban inkább a politikusoknak az állampolgárokkal kialakuló személyes kapcsolata, a közpolitikák „elmagyarázása” kap fontos szerepet. Választások alkalmával a meggyőzés egyik legjobb eszközével, a hirdetéssel, totalitárius és diktatorikus rendszerekben pedig annak agresszívebb formájával, a propagandával találkozunk.

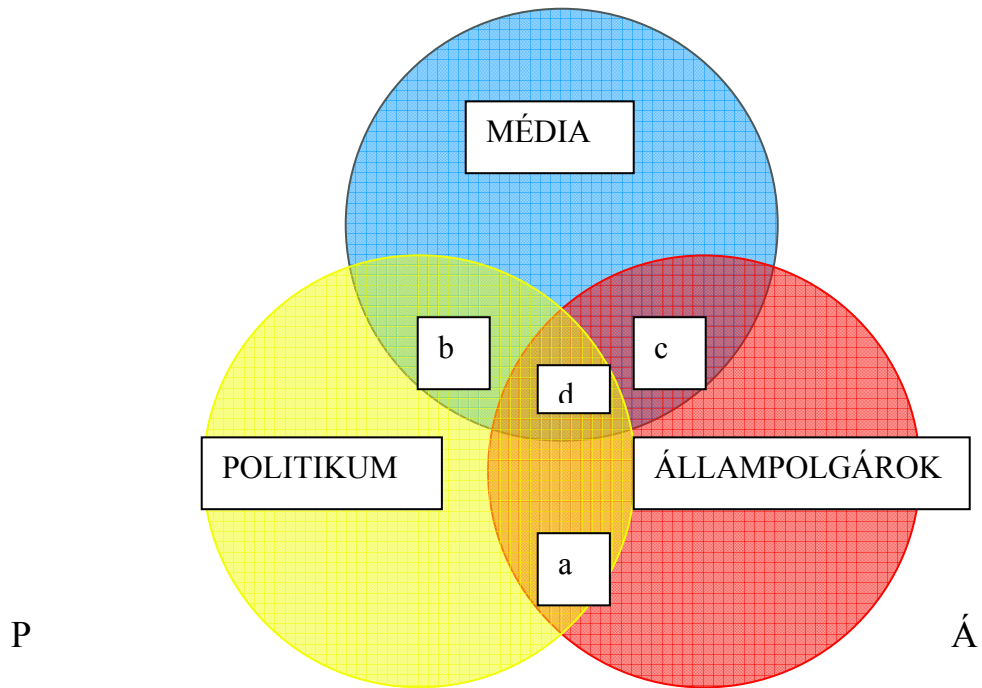
Az állampolgár vagy a választópolgár három módon reagál a politikai rendszerrel kapcsolatban. Ezek közül a talán legismertebb a méltán vitatott módon a népakarat kifejezésének modern formájaként ismert közvéleménykutatás, de meg kell említenünk a választópolgár szavazatát is, hiszen ennek formában kimutathatja rokonszenvét vagy nemtetszését egy bizonyos párttal vagy politikussal kapcsolatban. A jelöltekkel való közvetlen találkozás alkalmával nyilvános vitára is sor kerülhet az állampolgárok és a politikum csoportjai között.

2.4. Modellek

2.4.1. A nyilvánosságdialogus-modell

Annak eredményeképp, hogy az ókori görögöknél elterjedt közbeszédmodellbe belépik a média, a közbeszéd határai egyre inkább szélesednek, ezáltal pedig többen vesznek részt abban a folyamatban, amely elősegítette a vélemények és az információk körforgását.

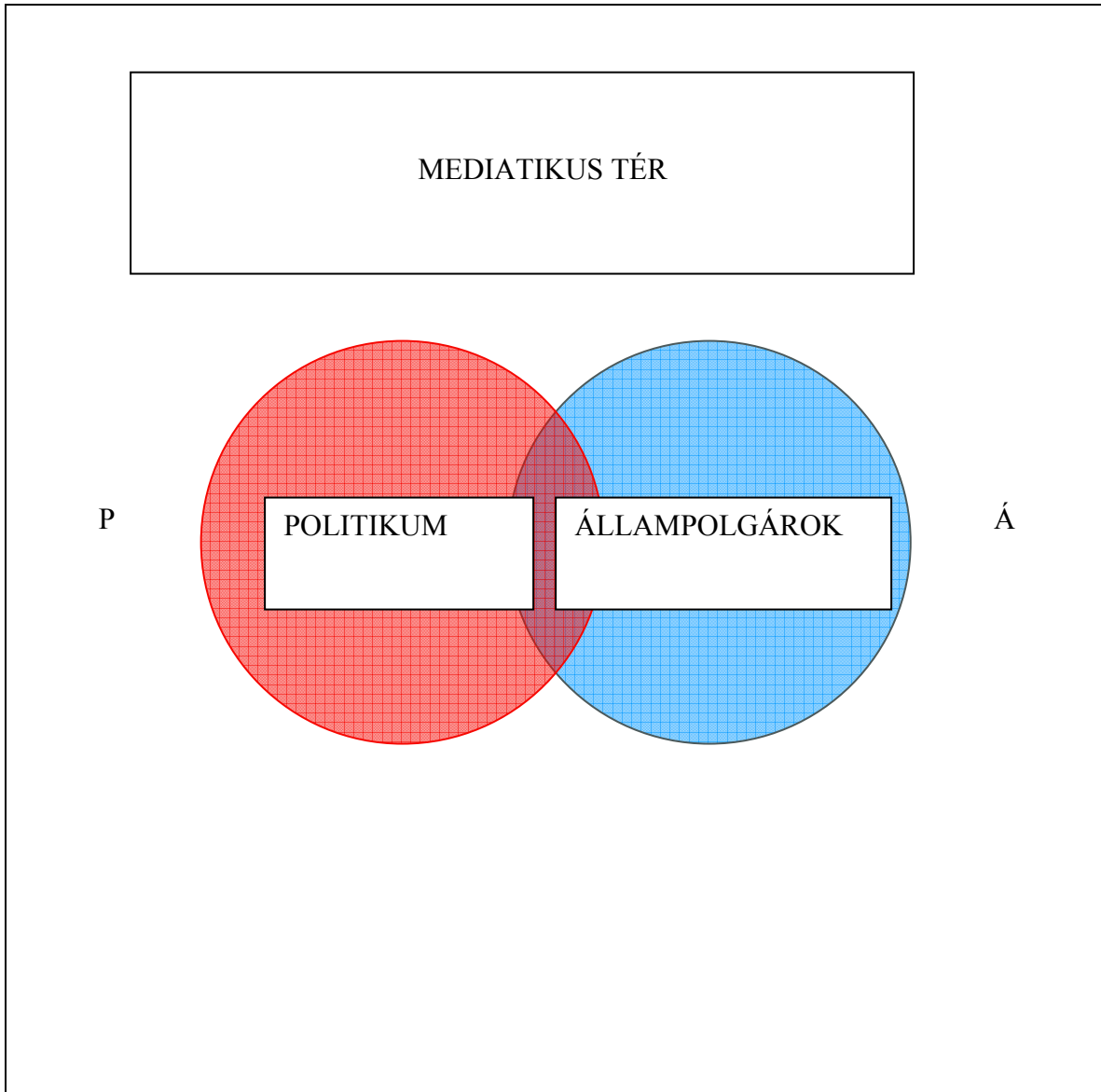
M

A modell esetében a különböző aktorok egymásra gyakorolt hatásáról kell beszélnünk: a média és a politikum közötti kommunikáció révén létrejön egy közös tér (b), a média és az állampolgárok között egy másik (c), a politikum és az állampolgárok között pedig egy harmadik (a). Ott pedig, ahol az **a**, a **b** és a **c** találkozik, létrejön a **d**, ami a showműsorok világát képezi.

Az a, b és c együttesen hozza létre a „politikai-társadalmi természetű cserék hálózatát”, a politikai kommunikációt.

2.4.2. A mediaticus modell

Az előbbivel ellentétben a mediaticus modell a médianak tulajdonít többletértéket, úgy tartja, hogy a politikumot és az állampolgárok csoportját eleve a média világa foglalja magában, a közöttük lévő kapcsolatok pedig nem jöhetnének létre a keretet képező média nélkül. Nyilvánvalóan ez a modell a tömegkommunikációs eszközök fejlődése révén alakult ki és vált elfogadottá. Antal Zsolt így fogalmaz: „a tévé, mint a mozi szórakoztató- kikapcsolódás-

központú jellegét és a sajtó tájékoztató szerepét egyesítő audiovizuális médium mára a társadalmi tájékozódás és kikapcsolódás első számú – sokszor kizárólagos – szereplőjévé vált.”

Az az állampolgár és a politikum közötti kapcsolat, kommunikációjuk mikéntje nagymértékben függ a médiától: úgynevezett médiaporond¹⁶ biztosít teret a két szereplő találkozásának

¹⁶ Mazzoleni 2006.

III. MÓDSZERTANI ALAPVETÉS – MÓDSZER, ADATOK, EREDMÉNYEK

Kutatásunk során elsőként a diskurzuselemzés módszerével próbálkoztunk, viszont a cikkek esetében megbízhatóbbnak bizonyult a tartalomelemzés módszere. Vizsgálódásunkhoz két szintet különböztettünk meg: egyrészt beszéltünk a politikai kommunikáció szereplőinek szintjéről, másrészt pedig azon helyszínekről (megjelenési térnek neveztük a továbbiakban), ahol a vizsgált szereplőkről a többiek megnyilatkoznak.

1. Adatgyűjtés és a kutatási stratégia meghatározása

A teljes elemzés érdekében elsőként össze kellett gyűjtenünk azokat a cikkeket, megnyilatkozásokat, blogbejegyzéseket, közvélemény-kutatásokat, amelyek a vizsgált szempontok szerint a továbbiakban bekerülnek a vizsgálatba.

A jelen kutatás során bemutatandó adatgyűjtés és elemzés kizárólag az alábbi táblázat 1-es pontjával foglalkozik, ennek ellenére feltüntettük a kutatás folytatásában használandó területeket és a további (konkrét) szereplőket.

Megjelenési tér	Média	Politikum	Állampolgárok
	(Magyar Nemzet, Magyar Hírlap, Népszabadság)	(nyilatkozatok, párthonlapok, politikusi blogok)	(közvélemény-kutatások, olvasói levelek)
Média (MTV, Magyar Rádió, Hír TV)	1	2	3
Politikum (Gyurcsány Ferenc, Sólyom László, pártok)	4	5	6
Állampolgárok (békés tüntetők, zavargók)	7	8	9

1. média a médiában

A média esetében szereplőként értelmezzük azokat az intézményeket (függőlegesen), amelyek a vizsgált periódusban (2006. szeptember 17-október 30.) jelentős mértékben a figyelem középpontjában álltak. A Magyar Televízió, mint a támadások célpontja, a Magyar Rádió, mint a zártkörű beszédek nyilvánosságra hozó médiaorgánus, a Hír TV pedig a támadásokat élő adásban közvetítő és kommentáló csatornaként jelenik meg.

A média, mint az információk közvetítője a táblázatban vízszintesen jelenik meg: írott, és könnyen visszakereshető jellege miatt a Magyar Nemzet, a Magyar Hírlap és a Népszabadság archívumában kerestünk rá a már említett periódusban megjelent cikkekre.

A táblázatban tehát 1-sel jelöltük azt a pontot, ahol a média, mint szereplő és a média, mint tér találkozik. Ily módon a Magyar Televízióval, a Magyar Rádióval és a Hír TV-vel kapcsolatban megjelent cikkeket fogjuk vizsgálni a Magyar Nemzetben, a Magyar Hírlapban és a Népszabadságban. *(A további kapcsolatokat lásd a 3-as számú mellékletben.)*

Kutatásunk ezen része tehát a magyarországi napilapok közül a Magyar Nemzetet, a Magyar Hírlapot és a Népszabadságot vizsgálja. A három lap archívumában a médiainstítúzményekre / a konkrét szereplőkre vonatkozóan a következő kulcsszavakra kerestünk rá: Magyar Televízió, Magyar Rádió, Hír TV. Röviddel a keresés elindítását követően rájöttünk arra, hogy a három közül van olyan, amely például a 'Hír TV' kulcsszóra egyetlen találatot sem jelez ki (Magyar Nemzet), sőt, olyan is akad, amely a kíváncsiság kedvéért kipróbált 'MTV'-re több cikket talál, mint a 'Magyar Televízió'-ra (Népszabadság).

Annak érdekében, hogy a kutatást szélesítsük, az eddigi három főnév mellett rákerestünk a 'Hír Televízió' és az 'MTV' kategóriákra is. Az összes megjelent cikk közül kizárólag azokat vettük figyelembe a továbbiakban, amelyekben a már említett öt fogalom valamelyike megjelent, és a lap keresőrendszerében a fent megadott szempontok szerint találatnak bizonyult.

A három lap archívumában való keresés eredményeit a következő táblázatban ábrázoljuk:

	A-MTV	B-Magyar Televízió	C-Magyar Rádió	D-Hír TV	E-Hír Televízió
Magyar Nemzet	0	143	220	0	20
Magyar Hírlap	108	77	42	45	2
Népszabadság	189	163	74	62	40

Annak ellenére, hogy a cikkekre való rákeresés alkalmával 5 jelölést alkalmaztunk, a továbbiakban 3 megnevezést használunk, így az MTV és a Magyar Televízió, illetve a Hír TV és a Hír Televízió fogalmak (bár pontosvesszővel választjuk el a cikkeket egymástól), amint az alábbi táblázat is mutatja, nem fognak a következőkben külön kategóriákként szerepelni.

	MTV; Magyar Televízió	Magyar Rádió	Hír TV; Hír Televízió
Magyar Nemzet	143	220	20
Magyar Hírlap	185	42	47
Népszabadság	352	74	102

2. Következő lépések: az elemzés egységei, konceptualizáció és operacionalizáció

A cikkeket sorszámoztuk (4-es számú melléklet), így könnyen visszakereshető, hogy az általunk végzett kutatás során hol és milyen szerepkörben jelent meg az illető médium.

A cikkek esetében nem arra figyeltünk, hogy az illető médiainstítvánnyal kapcsolatban mi az az új információ, amit megtudunk, hanem arra, hogy az egész szöveg viszonylatában milyen kontextusban kerül említésre a Magyar Televízió, a Magyar Rádió és a Hír TV neve, és bár minden újság hozza ugyanazokat a híreket, nem mindegy az, hogy az újságírók mire helyezik inkább a hangsúlyt, milyen szerepkörben tüntetik fel a szereplőket.

Azokat az információkat, amelyek nem kapcsolódnak közvetlenül a három médiumhoz, összefoglalószerűen tárgyaljuk.

Annak érdekében viszont, hogy a cikkeket a vizsgált médiainstítványok szerepe szempontjából pontról-pontra össze tudjuk írni, az azonos jelentéstartalmú írásokat a diskurzusok kontextusai szerint csoportosítjuk. A cikkek esetében nem térünk ki külön arra, hogy politikustól, elemzőtől, vagy olvasótól származik-e az illető nézet, mindössze a továbbított információkkal foglalkozunk.

Ezt követően a médiának a politikai kommunikáció többi aktorához való viszonyát tárgyaljuk. Érdekes lesz majd látni azt, ahogyan az MTV-székház körüli események viszonylatában egyre inkább megváltoznak a kapcsolatok média és média, politikum és média, illetve állampolgárok és média között. Megjegyezzük továbbá azt is, hogy jelen esetben a Magyar Televízió székháza elleni ostromot nem tárgyaljuk úgy, mint az állampolgárok rendszerének a média rendszere elleni lázadását, hiszen a Szabadság téren történt események adják az egész

vizsgálat alapját. Azok az ostrommal kapcsolatos cikkek, amelyek leginkább a rendőrökre, vagy a tüntetőkre éleződnek ki, szintén fel vannak tüntetve a mellékletben szereplő, részletes leírásban, viszont ezek inkább összefoglalószerűen jelennek meg.

3. Az adatok feldolgozása és az eredmények értékelése

A változók konkrét mérésére, illetve az operacionalizációra vonatkozó igen részletes adatokat a 4-es számú melléklet tartalmazza.

Az alábbi táblázatban azokat az adatokat összesítjük, amelyekre a kutatásból a továbbiakban szükségünk lesz. A harmadik, A-val jelzett sor azon cikkek számát tartalmazza, amelyek a három vizsgált napilap keresőrendszerében a három médiainstéményre vonatkozóan találatnak számítottak. Ezen összegekből viszont levonódnak a B-vel és C-vel jelzett cikkek, mivel előbbi kategória esetében az intézmény neve nem található meg az írásokban, utóbbi esetben pedig inkább jelzős szószerkezeteket találunk (épülete, kamerái), amelyek viszont nem kapcsolódnak szorosan a viszonyokhoz.

A D-vel jelzett sorban azok a cikkek találhatóak, amelyek a további kutatásunk érdekében relevanciával bírnak. Ezekhez viszonyítva fogjuk százalékosan kiszámolni a különböző viszonyok előfordulásának gyakoriságát. Az E-vel jelölt sor rendre azokat az értékeket tartalmazza, ahányszor valamilyen kapcsolatot véltünk felfedezni a politikai kommunikáció aktorai között, amikor a D sorban található cikkeket vizsgáltuk. Az E sorban található számok és százalékarányok az „a”-tól „h”-ig található cikkek koordinátáit jelöli.

	Magyar Hírlap			Magyar Nemzet			Népszabadság		
	Magyar Televízió	Magyar Rádió	Hír TV	Magyar Televízió	Magyar Rádió	Hír TV	Magyar Televízió	Magyar Rádió	Hír TV
(A.) A lap keresőrendszere által kiadott cikkek száma	185	42	47	143	220	20	352	74	102
(B.) Nem található meg a tulajdonnév	3	0	0	0	0	0	39	40	40
(C.) Jelzős szószerkezetek	14	10	2	10	11	0	24	6	2
(D.) A kritériumok szerint a kutatásban benn maradt cikkek száma	168 100%	32 100%	45 100%	133 100%	209 100%	20 100%	289 100%	28 100%	60 100%
(E.) A politikai kommunikáció aktorainak egymáshoz való viszonyát érzékeltető cikkek száma (a-h)	48 28,57%	15 46,87%	27 60%	36 27,06%	182 87,08%	12 60%	69 23,87%	12 43,85%	35 58,33%
a.)Média és Politikum együttműködése, az Állampolgárok tájékoztatása	31 18,45%	10 31,25%	9 20%	26 19,54%	4 1,91%	3 15%	50 17,3%	3 10,71%	14 23,33%
b.)Az Állampolgárok tájékoztatása a Média által	X	4 12,5%	4 8,88%	X	11 5,26%	6 30%	X	9 32,14%	7 11,66%
c.)Média és Média közötti együttműködés	X	0	9 20%	X	167 79,9%	0	X	0	0
d.)Politikum és Média közötti ellentét	8 4,76%	1 3,12%	1 2,22%	5 3,75%	1 0,47%	0	3 1,03%	0	3 5%
e.)Média és Politikum közötti együttműködés	X	0	2 4,44%	X	4 1,91%	2 10%	X	0	3 5%
f.)Állampolgár és Média közötti ellentét	5 2,97%	X	0	0	X	0	5 1,73%	X	3 5%
g.)Média és Állampolgár közötti ellentét	2 1,19%	X	0	1 0,75%	X	0	4 1,38%	X	0
h.)Média és Média közötti ellentét	2 1,19%	X	2 4,44%	4 3%	X	1 5%	7 2,42%	X	5 8,33%

A kutatás során összesen 1185 cikket vizsgáltunk meg három magyarországi napilap internetes archívuma esetében: a Magyar Hírlap 274, a Magyar Nemzet 383, a Népszabadság pedig 528 cikktalálattal bocsátott rendelkezésünkre. Mindhárom lap internetes keresőrendszerében ugyanarra a három médiainstítúzményre kerestünk rá, a minél részletesebb találatok érdekében pedig a következő alakokat választottuk: MTV, Magyar Televízió, Magyar Rádió, Hír TV, Hír Televízió.

Munkánkat először két dolog nehezítette meg: az első ilyen nehézség volt, hogy a lapok keresőrendszerei olyan cikkeket is találtak, amelyek esetében a médiumok nevei nem is szerepeltek. A Népszabadság esetében volt erre leginkább példa, ahol a 'Magyar Televízió' és a 'Magyar Rádió' kulcsszavak beírásakor a 'magyar', a 'televízió', a Hír TV (Hír Televízió) esetében pedig a 'hírtelevízió' is találatnak számított.

Emellett olyan, a keresett főnevekkel kapcsolatos, többnyire jelzős szó szerkezeteket tartalmazó cikkekre is rábukkantunk mindhárom lapban, amelyek esetében csak egy fél mondat erejéig és csak valaminek a jelölése érdekében volt megemlítve az általunk keresett médiainstítúzmény (bejárata, ellenőrző testülete, épülete, hírigazgatója, érintése).

Kutatásunk során a fenti két kategóriát minden esetben világosan feltüntettük, ezek a három napilap esetében a három médiainstítúzmény vonatkozásában összesen 211 alkalommal fordultak elő.

A szereplők közötti kapcsolatok / áramlatok

A fenti táblázat értékeléseként a következőkben röviden áttekintjük (a Mazzoleni által az elméleti részben már megfogalmazott szempontok szerint) azokat a kapcsolatokat, amelyek a politikai kommunikáció szereplői között létrejöttek az elemzés egységeit szolgáló cikkek esetében, most viszont kizárólag a média – politikum, politikum – média, média – állampolgárok és állampolgárok – média viszonyokra koncentrálnak. Itt fogjuk megnézni, hogy a szereplők közötti viszonyok közül melyek nem fértek be a kategorizálásba.

3.1. Média és állampolgárok közötti kapcsolatok

3.1.1. A média hatásai az állampolgárokra

(1.) tájékoztató funkció – a politika rendszerétől érkező információk továbbítása az állampolgárok fele

A médiának szüksége van a politikum részéről érkező információkra, hogy az állampolgárok fele közvetíthesse, a politikumnak pedig szüksége van a médiára, hogy üzenete eljuthasson az állampolgárhoz vagy választópolgárhoz.

A vizsgálatba bekerült összes, Magyar Televízióra vonatkozó cikk kb. 18 százaléka (Magyar Hírlap – 18,45%, Magyar Nemzet – 19,54%, Népszabadság – 17,3%) esetében kijelenthetjük, hogy a média és a politikum közötti cinkosság nem föltétlenül hasztalan, hiszen ezáltal az állampolgárok / választópolgárok értékes információkhoz jutnak. Azokról az esetekről van szó, amikor a média lehetőséget teremt a politikusoknak arra, hogy mindazt, amit érdemesnek tartanak elmondani, el is mondhassák, hogy az állampolgárok hozzájuthassanak a számukra lényeges információkhoz.

Ez a viszony már nem annyira szembetűnő a Magyar Rádióval kapcsolatban. A rádió is ugyan lehetőséget kínál a politikusoknak arra, hogy elmondják az állampolgárok számára fontos dolgokat, viszont összességében a három lap szerint jóval kisebb mértékben, mint a Magyar Televízió.

Bár a Hír TV-vel kapcsolatban jóval kevesebb cikk jelent meg, mint a Magyar Rádió és a Magyar Televízió vonatkozásában, itt is megtaláljuk az igen erős, politikummal összejátszó és az állampolgárokat tájékoztató funkciót. Nem véletlen az, hogy Fidesz-közeli médiumként értékelik többen, hiszen leginkább Fideszes képviselők mondják el itt a véleményüket.

A táblázatban külön kapcsolatként értelmeztük azt az esetet, amikor a politikai kommunikáció egyik szereplője, a politikum kimarad a viszonyokból. Annak ellenére ugyanis, hogy a politika minden téren meghatározza az emberek életét, a médiának olyan dolgokat is közvetítenie kell, amelyek elkülönülnek ettől a területtől. A három napilapban nem találunk közvetlenül a Magyar Televízióra vonatkozóan ilyeneket, a Magyar Rádió és a Hír TV esetében viszont annál inkább.

(2.) manipulációra és **(3.)** hirdetésre példát nem találtunk a vizsgált periódusban, viszont akad olyan eset, amikor az egyik médiaorgánium (Magyar Televízió) az állampolgárokat támadja (polgári per), viszont ezeknek is csak az erőszakosabbjait (Magyar Hírlap – 1,19%, Magyar Nemzet – 0,75%, Népszabadság – 1,38%), azokat, akik előzőleg őt megtámadták.

3.1.2. Az állampolgárok hatása a médiára

Közvélemény – kutatások formájában az állampolgár feedback-szerűen jelezhet vissza mind a médiára, mind pedig a politikumra vonatkozóan, itt viszont az MTV-székház ostroma kapcsán az a lehetőség is felkínálkozhatott volna, hogy az ostromot magát is visszajelzéseképpen értelmezzük. Kellett azonban arra is gondolnunk, hogy az ország állampolgárai egyrészt nem a Magyar Televízió székházának épületét tekintették ellenségüknek (még a tüntetők sem), másrészt pedig azt sem hagyhattuk figyelmen kívül, hogy az ostromban aktív szerepet vállaló személyek számára az MTV-székház csak egy útjukba eső intézmény volt, amely nem helyettesíti Gyurcsány Ferencet vagy kormányát, amely ellen az emberek eleve tüntettek.

Az állampolgárok felől a média irányába mutató ellentétként értelmeztük viszont a bombariadók hírét és azokat az állampolgári értékeléseket (olvasói e-mailek), amelyek igencsak elítélik a Magyar Televíziót (Magyar Hírlap – 2,97%, Népszabadság – 1,73%), illetve a Hír TV-t (Népszabadság – 5%).

3.2. Média és politikum közötti kapcsolatok

3.2.1. A politikum hatásai a médiára

(1.) szabályozás (a média tevékenységének befolyásolása) és **(2.)** media information management (a média tevékenységének kondicionálása)

Összességében azt mondhatjuk, hogy a politikum nagymértékben meghatározza, hogy a média rendszere mit tehet és mit nem tehet. Az ostrom kapcsán a Hír TV ellen irányuló SZDSZ-bojkott, akárcsak a Magyar televízió Nap-kele című műsorával szembeni Fidesz-elzárkózás is azt mutatja, hogy a politikumnak igen erős hatása van a médiára. A számokat vizsgálva a Magyar Televízióval kapcsolatban a Magyar Hírlapban (a televízióra vonatkozó) diskurzusok 4,76%-a, a Magyar Nemzetben 3,75%-a, a Népszabadságban pedig 1,03%-a tanúskodik erről (Fidesz-bojkott). A Magyar Rádió esetében igen elenyésző az arány, a Hír Tv-t pedig leginkább a Népszabadság ide vonatkozó cikkei Fidesz-médiumként értékelik.

(3.) információforrás – ezzel kapcsolatban a fentiekben már kitértünk a média – állampolgárok kapcsolat összefoglalásánál, hiszen itt eleve arról van szó, hogy a politikum részéről érkező információk az állampolgárokat célozzák meg, a média pedig mint eszköz jelenik meg ebben a viszonyrendszerben.

3.2.2. A média hatásai a politikumra

(1.) referenciális szerep (információk közvetítése a politikum részére a média által, akár az állampolgárok irányából is) és (4.) mediatizáció (a média saját logikájának érvényesítése)

(2.) ellenőrzés – ebben az esetben a média az állampolgár szerepét tölti be, a cél pedig a politikai rendszer ellenőrzése

Nem tértünk ki külön erre a kategóriára, hiszen a cikkek vizsgálatakor hamar rájöttünk, hogy ide sorolhatjuk például a Magyar Rádió azon cselekedetét, hogy nyilvánosságra hozta a zárt üléseken elhangzott beszédeket, olyan cikkekre azonban, amelyek kizárólag ezzel foglalkoznának mondanivalójukban, nem igazán bukkantunk. A hangsúly ugyanis valamennyi esetben arra helyeződik, hogy milyen következményekkel járt a szereplők számára, nem pedig arra, hogy a média az állampolgárok helyett cselekedett volna.

(3.) párhuzamosság – a média illeszkedése a politikai rendszerhez

A média és a politikum között létrejövő együttműködésről inkább a Hír TV esetében beszélnek (olyan esetekről van szó, amikor a Fideszhez közel álló hírcsatornaként értékelik a Hír TV-t), de olyan diskurzusokkal is találkoztunk, amelyekben a Magyar Televízió a kormány televíziójaként, nem pedig pártatlan csatornaként jelenik meg.

Annak ellenére, hogy szorosan nem kapcsolódik a média – politikum – állampolgárok viszonyhoz az egyik médiaorgánumnak a másikhoz való viszonya, röviden erről is beszélnünk kell a továbbiakban. A Magyar Nemzetben a Magyar Rádió neve olyan esetekben jelenik meg leginkább, amikor a lap híreket vesz át a rádiótól (közel 80 százalékban ez figyelhető meg). A Magyar Hírlapban a Hír TV-re vonatkozó cikkek esetében 20 százalékban inkább tartalmilag figyelhető meg a média – média kapcsolat. A média – média ellentét legszembetűnőbben a Hír TV esetében jelenik meg (4,44%, 5%, 8,33), ugyanis az ostrom idején történt tudósítás hangneme miatt a Magyar Televízió nem szimpatizálja.

IV. KÖVETKEZTETÉSEK

A politikai kommunikáció aktorai között létező kapcsolatok nap mint nap megmutatkoznak, erről pedig bárki tudomást szerezhet csupán azzal is, hogy otthonában bekapcsolja a televíziót. Eredeti elképzelés szerint arra vállalkoztunk, hogy egy kilenc részből álló kutatást végezzünk, a dolgozat az egész vizsgálat ennek egyik részével foglalkozik.

Három, véletlenszerűen kiválasztott magyarországi napilap keresője segítségével azon cikkeket vizsgáltuk, amelyekből információkat szerezhettünk az események alakulása szempontjából (MTV-székház ostroma kapcsán) közvetlenül is érintett három médiaorgánusról a kéthónapos időszakban.

Vizsgálódásunkhoz leginkább a tartalomelemzés módszereit használtuk. Elsődlegesen azt próbáltuk feltérképezni, hogy az érintett médiumoknak (Magyar Televízió, Magyar Rádió, Hír TV) milyen szerepkörök jelennek meg a vizsgált napilapokban.

A három intézmény szerepeinek diskurzusok szerinti felírását követően ugyanezeknek egymáshoz, illetve a politikai kommunikáció másik két aktorához fűződő viszonyait értelmeztük (együttműködések és ellentétek).

A Magyar Nemzet, a Magyar Hírlap és a Népszabadság keresőrendszerei 1185 cikk esetében jegyezték találatot az 'MTV', a 'Magyar Televízió', a 'Magyar Rádió', a 'Hír TV' és a 'Hír Televízió' esetében. A cikkek közül 211 esetben nem a médiainstítútmények szerepére, viselkedésére találtunk adatot: ezek egyrészt jelzős szószerkezeteket tartalmazó diskurzusok voltak, másrészt pedig olyan esetek, amelyekben nem szerepelt a keresett főnév.

A legtöbb esetben a média politikum részéről érkező és állampolgárok irányába történő információszolgáltatása jelent meg, leginkább a Magyar Televízióra vonatkozóan, emellett bőven találtunk olyan esetet is, amelyben a nem politikai témájú események sugárzójaként jelenik meg a média. Annak ellenére, hogy a békés tüntetők megmozdulásainak és a randalírozók támadásának helyszínékként jelent meg mindvégig a Magyar Televízió székháza, az állampolgárok nem ezekkel a gesztusaikkal nyilvánították ki véleményüket a médiára vonatkozóan (azokat az olvasóktól érkezett e-mail üzeneteket értékeltük, amelyekben elítélik a Magyar Televízió vagy a Hír TV

vezetőségét, illetve magát a bombariadók tényét tekintettük az állampolgárok média elleni ellentétének alappilléreként).

Kutatásunk során több ízben megbizonyosodtunk arról, hogy a politikum sok esetben közvetít információkat a média fele, hogy aztán ezek elérjenek az állampolgárokhoz, viszont szembetűnő volt az is, ahogyan a politikum szabályozza, bojkottálja a médiát.

Fordított esetben, amikor a média az állampolgár szerepét tölti be, és a politikumot ellenőrző szervként lépik fel, a diskurzusok szintjén nem találtunk utalást, hacsak nem a Magyar Rádió zártkörű MSZP-gyűlések szövegeinek nyilvánosságra hozására gondolunk.

Arra is bőven találtunk példát, hogy a média hogyan illeszkedik a politikai rendszerhez. A fentiekben idézett bojkottok és nyilatkozatstoppok ellentéte ez: ahogy egyik párt számára ellenfél egy bizonyos médiaorgánium, úgy a másik barátként fogja fel azt (Magyar Televízió – MSZP, Magyar Rádió – Fidesz vagy MSZP és SZDSZ, Hír TV – Fidesz).

A kutatás folytatása érdekében azt a másik nyolc találkozási pontot kell megvizsgálunk, amelyek a politikai kommunikáció szereplői és megnyilatkozási területei között találhatóak. Lényeges ugyanakkor megjegyezni, hogy végleges következtetéseket a politikai kommunikáció aktorainak szerepére és egymáshoz való viszonyára vonatkozóan csak akkor vonhatunk le, ha az összes lehetséges esetet megvizsgáltuk. A kapott eredmények emiatt a további, hasonló jellegű kutatások során bírnak majd relevanciával, ugyanakkor kizárólag az idézett periódusban vizsgált három lap esetében és a kutató kategorizálásában érvényesek, emiatt partikulárisak.

Mivel pontosan azt a jelenséget mértük, amelyet eleve szerettünk volna, ezért a kutatás során kapott eredmények érvényessége magas. A kutatás megbízhatósága alacsony, mivel az eredmények a kategorizáció viszonylatában másak lennének, ha valaki más személy végezné el a kutatást ugyanazokat a cikkeket vizsgálva és ugyanazokat a szempontokat követve. A megbízhatóság tehát alacsony, az érvényesség viszont magas.

A dolgozat eredetisége pedig abban áll, hogy az egész vizsgálat egyetlen koncepción alapszik: a politikai kommunikáció aktorainak egymáshoz való viszonyát úgy vizsgálni, hogy azok egyrészt mint szereplők, másrészt pedig mint megnyilatkozási terek jelenjenek meg. Érdeemes lesz tehát folytatni a kutatást, hogy minél több hasznos információra bukkanjunk a továbbiakban a 2006. szeptember-októberi magyarországi eseményekkel kapcsolatban.

IRODALOMJEGYZÉK¹⁷

1. Antal Zsolt: Mediatizált politika és politizáló media, 2006. szeptember.
http://tulipan.vjrktf.hu/modul/mcs099_AntalZsolt.doc
2. Bakk Miklós: Kurzusvázlat a Román politikai rendszer tantárgyhoz. 2005.
3. Brachinger Tamás: Politikai kommunikáció.
http://www.ejf.hu/hefop/jegyzetek/politikai_kommunikacio.pdf
4. Bottoni, Stefano: A sztálini „kis Magyarország” megalakítása In: Regio – Kisebbség, Politika, Társadalom 14. évfolyam, 2003. 3.szám, Budapest, Teleki László Intézet Közép-Európai Tanulmányok Központja.
5. Bottoni, Stefano: The Creation of the Hungarian Autonomous Region in Romania (1952): Promises and Consequence. In: Regio – A review of Studies on Minorities, Politics and Society. Budapest, 2003, Teleki László Institute, Centre of Central European Studies.
6. Breton, Philippe: A manipulált beszéd. Budapest, 2000, Helikon.
7. Gagyi József: Határ, amely összeköt. In: Regio – Kisebbség, Politika, Társadalom 14. évfolyam, 2003. 3.szám, Budapest, 2003, Teleki László Intézet Közép-Európai Tanulmányok Központja.
8. Jakusné Harnos Éva: A nyomtatott sajtó hírei a diskurzus elemzés szemszögéből. A diskurzus elemzés alkalmazása a nyomtatott sajtó kutatásában
<http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1262/126203.pdf>
9. Karácsony András: A politikai kommunikáció transzformációja.
http://21st.century.phil-inst.hu/2001_marc/brosura_hm/karacsony.htm#2
10. Keane, John: Média és demokrácia. Budapest, 1999 Helikon.
11. Kovács Melinda: A rendkívüli megismerése. A politikai diskurzus konstrukciója a Magyar sajtóban. In: Médiakutató, 2001 tavasz.
http://www.mediakutato.hu/cikk/2001_01_tavasz/03_a_rendkivuli_megismerese/
12. Mazzoleni, Gianpietro: Politikai kommunikáció. Budapest, 2002, Osiris.

¹⁷ az internetes tanulmányok működésének utolsó ellenőrzése: 2008. május 14., 12:30

13. Slembrouk, Stef: What is meant by discourse analysis? Monterey Institute of International Studies
<http://bank.rug.ac.be/da/da.htm>
14. Szabó Márton: Szimpozion a politikai diskurzuselemzésről, Politikatudományi Szemle 2004/4.
15. Szabó Máté: Demokrácia és politikatudomány a 21. században. Budapest, 2002, Rejtjel.
16. Varga Károly: Modernizálódás és tömegkommunikáció. Az MRT Tömegkommunikációs Kutatóközpontjának kiadása, Budapest, 1973.

Továbbá:

17. <http://nyitottenciklopedia.akti.hu>
18. <http://hvg.hu>
19. <http://www.emasa.hu>
20. <http://www.fn.hu>
21. <http://www.mkogy.hu/>
22. <http://www.fidesz.sopron.hu>
23. <http://hhrf.org/hargitanepe>

Illetve a három vizsgált napilap online változata:

24. Népszabadság Online: <http://nol.hu>
25. Magyar Hírlap Online: <http://magyarhirlap.hu>
26. Magyar Nemzet Online: <http://www.mno.hu>

MELLÉKLETEK

1.-es számú melléklet

Eseménytörténet

Annak érdekében, hogy a mintába bekerült cikkeket megfelelő módon tudjuk elemezni, nézzük meg, hogy végeredményben melyek voltak azok az események, amelyek a vizsgált periódusban (2006. szeptember-október) történtek. Segítségünkre voltak a három napilapban (Magyar Nemzet, Magyar Hírlap, Népszabadság) megjelent cikkek, a Magyar Távirati Iroda hírei, illetve más, magyar nyelvű hírportálok (FigyelőNet¹⁸, index, origo, stb.) anyagai.

A magyarországi belpolitikát 2006 őszén leginkább két esemény határozta meg: egyrészt a szeptember 18-ra virradó éjszakán, a Magyar Televízió Szabadság téri épületénél történt ostrom, másrészt pedig az október elsejei önkormányzati választások. Gyurcsány Ferenc májusi, balatonöszödi beszédének nyilvánosságra hozatala átítatta úgy a fenti két eseményt (az egyiknek tulajdonképpen az okozója volt, a másiknak pedig az alakítója), akárcsak az egész szeptemberi és októberi magyar belpolitikát. Előbb nézzük, hogy kronológiai sorrendben mi is történt ezalatt a pár hét alatt, miközben a világsajtó szeme bár rövid időre, de Magyarországra tekintett. Áttekintésünkben különösen nagy figyelmet kell szentelnünk a 17-én, 18-án és 19-én történteknek, illetve az október elsejei eseményeknek.

A **2006. május 26-án** Balatonöszödön megtartott MSZP zártkörű frakcióülésen Gyurcsány Ferenc, Magyarország miniszterelnöke beszédet intézett pártjához. A szöveg nyilvánosságra hozatala óta sokan, sokféleképpen értelmezték azt.

A Fidesz – Magyar Polgári Szövetség **2006 nyarán** többször emlegette a hazugság fogalmát: július 29-én Orbán Viktor tollából megszületett A vízvázlató című írás, amelynek két legfontosabb kulcsszava az igazság és a hazugság. „Érezzük, hogy veszély fenyegeti a szabadságot, mert a szabadság sohasem marad talpon az őszinte beszéd támasztéka nélkül. Tudjuk, szabad ember az, aki őszintén beszélhet, és akivel őszintén beszélnek. (...) Márpedig Európában politikai hazugságokra nem épülhetnek demokratikus kormányzatok. Nem épülhetnek, mert a politikai hazugság tönkreteszi az áldozatául eső országot. Tönkreteszi

¹⁸ http://www.fn.hu/belfold/0609/gyurcsany_beszed_utani_ev_171647.php

gazdaságát, mert a modern piacgazdaság bizalomra épül, és nem viseli el az igazmondás hiányát. Tönkreteszi az ország demokratikus alapjait is, mert aláássa állampolgárai hitét, hogy értelmes és érdemes részt venni a közélet egyébként nem mindig vonzó világában.”¹⁹ A XVII. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor zárónapján Orbán Viktor pártelnök a „politikai hazugság ellen emelt szót”²⁰, míg a „Gál Kinga, Orbán Viktor, Németh Zsolt, Varga Mihály, Navracsics Tibor, Schöpflin György, Szájer József, Gyürk András aláírásával jegyzett kiáltványban a Fidesz arra szólítja fel a magyar választókat, hogy Alkotmány adta jogukkal élve ne engedjék, hogy megfosszák őket a döntés szabadságától, és velük fiztessék meg a politikai hazugságok árát.”²¹

A teljes balatonöszödi beszéd hanganyaga **2006. szeptember 17-én**, vasárnap este, két héttel a helyhatósági választások előtt került nyilvánosságra, amikor ismeretlenek eljuttatták a felvételt az origo és az index internetes portálokhoz, illetve az RTL Klubhoz a Magyar Rádióhoz (ez utóbbi hozta először nyilvánosságra a beszédet).

Csakhamar az egész beszéd olvasható volt az interneten, és aligha akadt olyasvalaki, aki ne hallott volna róla. A média a szöveg „legérdekesebb” részeként először a következő mondatokat idézte:

„Nincsen sok választás, azért nincsen, mert elkúrtuk. Nem kicsit, nagyon. Európában ilyen böszmeséget még ország nem csinált, mint amit mi csináltunk. Meg lehet magyarázni... Nyilvánvalóan végig hazudtuk az utolsó másfél, két évet. Teljesen világos volt, hogy amit mondunk, az nem igaz. Annyival vagyunk túl az ország lehetőségein, hogy azt nem tudtuk korábban elképzelni, hogy azt a Magyar Szocialista Párt és a liberálisok kormányzása azt valaha is megteszi. És közben egyébként nem csináltunk semmit négy évig. Semmit. Nem tudtok mondani olyan jelentős kormányzati intézkedést, amire büszkék lehetünk, azon túl hogy a szarból vissza hoztuk a kormányzást a végére. Semmit. Ha el kell számolnunk az országnak, hogy mit csináltunk négy év alatt, akkor mit mondunk? (...) Majdnem beledöglöttem, hogy másfél évig úgy kellett tenni, mintha kormányoztunk volna. Ehelyett hazudtunk reggel, éjjel, meg este. Nem akarom tovább csinálni! Vagy megcsináljuk és van hozzá egy emberetek, vagy mással kell csinálni.”

Többen kezdtek el tüntetni az Országgyűlés előtti téren, Gyurcsány lemondását követelve.

Szeptember 18-án Budapesten és szerte az egész országban összegyűltek az emberek a köztereken, tiltakozva Gyurcsány Ferenc és kormánya ellen.

¹⁹ http://fidesz.sopron.hu/article_plain.php?id=11349

²⁰ <http://hhrf.org/hargitanepe> 2006. július 24. hétfő, XVIII. évfolyam 161. szám

²¹ http://www.fidesz.sopron.hu/article_plain.php?id=11348

A délutáni órákban érkezett haza Brüsszelből Orbán Viktor, a **Fidesz** elnöke, aki szolidaritásáról biztosította a tüntetőket. Sólyom László köztársasági elnök az oroszországi Szocsiból hazaérkező Gyurcsány Ferencet bocsánatkérésre szólította fel, mivel „morális válságot” idézett elő. Gyurcsány nem kért bocsánatot, közben pártja is nyilatkozott: a Magyar Szocialista Párt (**MSZP**) továbbra is támogatja a miniszterelnököt, koalíciós partnerük, a Szabad Demokraták Szövetsége (**SZDSZ**) pedig egyaránt kitart a kormányfő mellett. A Magyar Demokrata Fórum (**MDF**) állásfoglalása az volt, hogy a politikának kizárólag a parlamentben, és nem az utcán van a helye. Ezt azonban, a többi párttal ellentétben, már a késő éjszaka történetek ismeretében nyilatkozták.

Este a Kossuth térről a Szabadság térre érkező tömeg petícióval érkezett a Magyar Televízió székházához, kéréseiket azonban nem sikerült beolvastatniuk. A téren összegyűlt emberek csoportja két részre oszlott: a békés tüntetők mellett randalírozók jelentek meg, akik a szó szoros értelmében órákig harcoltak a közszolgálati televízió székházát védő rendőrökkel.

A Szeptember Tizennyolcadika csoport *A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé* című forradalmi kiáltványában tíz pontban fogalmazta meg a tüntetők követeléseit:

1. Oszlassák fel az Országgyűlést! Kományszás helyett önrendelkezést!
2. Részvételi demokráciát!
3. Katonáinkat hozzuk haza idegenből, és a külföldi katonákat küldjük haza! Békét!
4. Szabad, független, és részvételi médiát!
5. Közös teherviselést! Tőke- és multiuralom megszüntetését!
6. Lokális gazdaságot, génmódosítás mentes termelést!
7. Nyissuk ki az üresen álló házakat! Közösségi tereket és otthont az embereknek!
8. Autonómiát az egyetemeknek!
9. A közszolgáltatásokat ne szolgáltassuk ki profitérdekeknek!
10. Kiszolgáltatottság helyett szolidáris társadalmat!

A hevesebb vérmérsékletű tüntetők egy csoportja fél 2 körül betört az MTV épületébe, milliós károkat okozva ezzel. A közszolgálati tévének órákig szüneteltetnie kellett műsorszórását.

Eközben a Hír TV élőben közvetítette mindazt, ami a Szabadság téren történt. Személyes viszonyulásával átítatott helyszíni tudósításában Császár Attila, a Hír TV munkatársa a következőket mondta: „Azt kell mondanom, hogy forradalmi hangulat van. Talán hallják Önök is. A tömeg többször próbált nekimenni a rendőröknek, és bemenni a televízió épületébe azért, hogy élőben olvashassák be mindazt, amit követelnek.”²² (...) Ez már nem tüntetés, ez

²² <http://www.emasa.hu/mondo.php?id=1758>

forradalom! A fiatalok... istenem (köhögve) a fiatalok változást akarnak.(...) Egy tüntető kollega megerősítette, hogy a rendőrök provokálták az összecsapást! (...) A tömegnek csalódnia kellett, a rendőrség nem állt át az oldalára.”²³

A rendőri erők ugyanis utánpótlás és megfelelő felszerelés hiányában kénytelenek voltak védekező állást felvenni, emiatt nem igazán tehettek eleget azon kötelességüknek, hogy bármi áron megvédjék a közszolgálati televízió épületét.

Kedden, **szeptember 19-én**, miközben a világsajtó első helyen hozta az éjszaka történeteket, az azok kimeneteléért leginkább felelős személy kilétét próbálták meg azonosítani Magyarországon.

A Fidesz szerint a történetek miatt egyedül Gyurcsány Ferenc hibáztatható. Orbán Viktor és pártja vádjaira a miniszterelnök kijelentette: nem hajlandó lemondani. Közben az Európai Néppárt is lemondásra szólította fel Gyurcsányt, aki a randalírozókat tette felelőssé a történetek miatt, a rendőröket pedig azért, mert nem voltak képesek helytállni az adott szituációban. Petrétei József igazságügyi és rendészeti miniszter beadta felmondását, ezt azonban Gyurcsány nem fogadta el.

A Fidesz a nap folyamán sajtótájékoztatót tartott, ennek keretén belül Orbán Viktor bejelentette: a napokban kialakult helyzet megoldása az október 1-én megtartandó önkormányzati választásokban rejlik.

Közben nyilvánosságra kerültek a Gallup és a Szonda Ipsos által készített közvélemény-kutatások eredményei: a magyar társadalom fele úgy gondolja, Gyurcsánynak mennie kell, fele viszont maradásra biztatja.

Este a Kossuth térről a Köztársaság térre és a Magyar Rádió épületéhez érkező (ismételten agresszívvá váló) tüntetők oszlatását végezték a rendőrök, az előző éjszakainál jóval sikeresebben, közben pedig közel kétszáz embert vettek őrizetbe.

A Fidesz **szeptember 20-i** nyilatkozatában Rudi Zoltánt, a Magyar Televízió elnökét tette felelőssé a székháznál történetek sajátos kimenetele miatt, amiért ő nem volt hajlandó átvenni a tüntetők petícióját. A Magyar Demokrata Fórum a magyar politikai élet új alapokra való helyezése érdekében összefogásra szólította fel a jobboldalt.

Délután Sólyom László köztársasági elnök és Gyurcsány Ferenc miniszterelnök közös nyilatkozatban ítélte el az erőszak alkalmazását.

A tüntetők továbbra is maradtak a Kossuth téren, közben pedig a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége élelmiszerrel látta el őket.

²³ <http://hvg.hu/itthon/20060920hirtv.aspx>

Közben megszületett az ORTT sajtóközleménye is a Magyar Televízió ostromának médiaközvetítésével kapcsolatban:

„Az Országos Rádió és Televízió Testület 2006. szeptember 20-ai döntésének megfelelően hatósági ellenőrzés keretében megvizsgálta hét műsorszolgáltató (Kossuth Rádió, Hír Televízió, Magyar ATV, RTL Klub, Duna Televízió, TV2, Echo TV) 2006. szeptember 18-án huszonnégy óra és a műsorzárás között folytatott programszerkesztési gyakorlatát.

A hatósági ellenőrzés megállapításai szerint *média jogi relevanciával* a Hír TV műsorszolgáltatása bír.

A **Hír TV** a demonstrációk törvényes kereteiről megfélemezve forradalmi, háborús helyzetként tálalta a történéseket, amely a Testület álláspontja szerint felveti a Médiatörvény **3. § (2) [1]** bekezdésében foglalt a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjének tiszteletben tartását előíró műsorszolgáltatói kötelezettséget és a **4. § (1) [2]** bekezdésében megfogalmazott sokoldalú, kiegyensúlyozott, tényszerű és tárgyilagos tájékoztatás követelmény megsértésének valószínűségét.

A Testület a 2006. szeptember 27-ei ülésén úgy határozott, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 51. § (1) bekezdésében biztosított ügyféli jog gyakorlása érdekében a hatósági ellenőrzés megállapításait az érintett műsorszolgáltató részére azzal a felhívással küldi meg, hogy három napon belül nyilatkozzon a jelzett törvényt sértések tekintetében.

Budapest, 2006, szeptember 27.

Kovács György
az ORTT elnöke”

A következő két napban (**szeptember 21-22.**) bár folytatódtak a tüntetések, viszont egyaránt enyhült a helyzet a budapesti Kossuth téren és az ország többi részén is.

A pártok közül a Magyar Igazság és Élet Pártja (MIÉP) a jelenlegi rendszer megváltoztatását tűzte ki célul, a Fidesz és az MDF pedig Gyurcsány Ferenc és kormánya jogi felelősségre vonását

szorgalmazta.

A

Fidesz által **szeptember 23**-ra tervezett tiltakozás elnapolása ellenére tízezrek gyűltek össze a Kossuth téren, akárcsak másnap, **szeptember 24**-én, követelve Gyurcsány Ferenc lemondását. Közben több randalírozót tartóztattak le a rendőrök.

Hétfőn, **szeptember 25**-én tovább folytatódtak a (már viszonylag békés) tüntetések. Petrétei József igazságügyi és rendészeti miniszter közben bejelentette: nyilvános lesz az a vizsgálat, amely az MTV épületét védő rendőri erők vezetője ellen indult, amiért felettesei utasításait megtagadva ki akarta vezényelni társait a székházból.

Szeptember 28 kivételével (e napon körülbelül négyezren vonultak ki a Parlament elé) **a hónap végéig** egyre kevesebben tüntettek a Kossuth téren és vidéken egyaránt. Közben a rendőrség munkatársai tovább keresték a közszolgálati televízió ostromában résztvevőket. Ezekben a napokban a Magyar Televízió vezetősége bejelentette: polgári pert indít a székházat megtámadók ellen. Az Országos Rádió és Televízió Testület (ORTT) törvénysértőnek minősítette a Hír TV tudósítását.

Október elsején helyhatósági választásokra került sor Magyarországon. Magas részvétel mellett elsőprő győzelmet aratott a Fidesz: ezt a politikai elit és az elemzők nagyrészt a választók azon reakciójaként értékelte, mely szerint az állampolgárok teljes mértékben elítélik a hazugságot és megvonják bizalmukat az igazságot elkendőző politikától. Gyurcsány számára is figyelmeztetőek voltak a választások eredményei, viszont kijelentette: továbbra sem hajlandó lemondani.

Hétfőn, **október 2**-án a miniszterelnök bizalmi szavazást kért saját maga, kormánya és programjuk mellett. Válaszként a Fidesz 72 órás türelmi időt adott a szocialista pártnak arra, hogy Gyurcsányt leváltsák; ellenkező esetben Orbán és pártja hajlandó gyűlést összehívni, illetve garantálja: a tüntetések egy jó ideig folytatódni fognak.

Október 5-én (a türelmi idő lejártával) kiderült: a szakértői kormány megalakítása érdekében létrehozott négypárti tárgyalás nem vezet eredményre. A délutáni tüntetés a résztvevők alacsony száma miatt hamar abbamaradt.

Október 6-án került sor a bizalmi szavazás általános vitájára a Parlamentben, amelyen a jelenlévők 207 igen és 165 nem voksával Gyurcsány Ferenc javára döntöttek. Ezt követően Orbán Viktor pártelnök 80000 ember előtt mutatta be az előrehozott választások és a Gyurcsány által szorgalmazott magasabb adók bevezetése ellen irányuló, a Fidesz által megfogalmazott Igen, Magyarország nevű chartát.

Október 7-től kezdődően, közel két héten keresztül, szinte minden nap sor került kisebb-nagyobb embertömeget megmozgató Fidesz-gyűlésre a Kossuth téren. 11-én az ORTT a Császár Attila-féle tudósítás stílusa miatt megbüntette a Hír TV-t.

A Kossuth téren felszólaló párttagok beszédei három-négy hét után is Gyurcsány és a jelenlegi kormány hibáit, hiányosságait hangsúlyozták.

Mivel sokan voltak és különböző dolgokat tartottak fontosnak elmondani, ezért csak néhány lényegesebb felszólalást említek.

Áder János, az Országgyűlés alelnöke szerint a miniszterelnök viselkedése csódközeli helyzetbe vitte a magyar gazdaságot, emiatt a Fidesz fel kívánja jelenteni Gyurcsányt. Ennek gyakorlati megvalósításáról (pontosabban arról, hogy Áder János és Balsai István feljelentette a miniszterelnököt) a későbbiekben Szájer József fideszes európai parlamenti képviselő számolt be.

Navracsics Tibor frakcióvezető bejelentette: a gyűlöletpolitizálás bevezetése Magyarországon a kormányfő nevéhez fűződik, ilyen körülmények között a Fidesz tagjai nem hajlandók többé kapcsolatot tartani vele. (Közben a Fidesz bejelentette: a párt képviselői az elkövetkező időszakban kivonulnak a Parlamentből minden, előre bejelentett kormányfői beszéd alatt.)

Kövér László az egész baloldali politikai elitet ítélte el, „kis bűnszövetkezetnek” nevezve azt, Semjén Zsolt KDNP pártelnök pedig a Nap-kezte című műsort nevezte a kormány hamis politizálásának tereként. Pokorni Zoltán az oktatási törvény módosítása és a tandíj bevezetése miatt tekintené fontosnak az Alkotmánybíróság megkeresését.

A két hét alatt az MSZP mindvégig kitartott Gyurcsány mellett. Eközben a Magyar Rádió nyilvánosságra hozta két másik szocialista politikus (szintén zártkörű) beszédét (Sipos József választmányi tagot hamarosan ki is zárták a pártból, mivel ő volt az, aki a közszolgálati rádió riporterét beengedte a zárt ülésre). Az egyik ilyen beszéd a Lamperth Mónikáé volt, aki a regionális területfejlesztési tanácsokban a szocialisták által betölthető helyek fontosságát ecsetelte a párt október 8-i zárt ülésén, a másik pedig a Szekeres Imre október 9-i hozzászólása, amelyben kimondja: a választásokat követően újraértékelné a szocialista párt viszonyát az MDF-fel és az SZDSZ-szel.

Az **október 23-át megelőző egy hétben** a magyarországi politikát a készülődés jellemezte. A Kossuth téri tüntetők nyilatkozataiból kiderült: hajlandóak ellenállni abban az esetben, ha a rendőrség megpróbálja eltávolítani őket a térről. A Fidesz a 23-án délután megtartandó ünnepség színhelyének az Astoriát választotta. Közben az is kiderült, hogy Orbán és pártja, a Fidesz, bár hivatalosan nem vesz részt az ünnepi rendezvényeken, egyetlen külföldi

államférfit sem beszélt le a budapesti eseményeken való megjelenésről. Több értékelés szerint is **október 23-án** volt jelen a legtöbb külföldi közjogi méltóság Magyarországon. A Parlamentben Szili Katalin házelnök és Gyurcsány Ferenc miniszterelnök mellett José Manuel Barosso, az Európai Bizottság elnöke mondott beszédet. Az ünnepi programban betervezett események rendben követték egymást, leszámítva a hosszabb-rövidebb ideig tartó tüntetői bekiabálásokat.

A délután 4 órakor kezdődő saját rendezvényen kívül a Fidesz nem volt jelen sem a Parlamentben, sem az utcán. A délutáni rendezvényt Orbán Viktor pártelnök szónoklata zárta, aki bejelentette: népszavazást kezdeményez, amelynek eredménye dönteni fog a „hazugságokra épülő kormány sorsáról”. A népszavazás lényegét megfogalmazó hét kérdés utal az oktatás, az egészségügy, a nyugdíjak, a termőföld problémáinak azonnali megoldására, továbbá kiemeli a demokratikus berendezkedés garanciáinak megeremtését.

Az előzetes egyeztetések ellenére, biztonsági okokra hivatkozva a rendőrök kora reggel kiürítették a Kossuth teret. A Nádor utcai kordonnál reggel 9 órakor gyülekező tüntetők a nap folyamán szinte egész Budapesten végigvonultak (Kossuth tér, Corvin köz, Astoria, Ferenciek tere, Erzsébet híd, stb.) miközben állandó harcban álltak a könnygáz, gumilövedékeket és hókotrót használó rendőrökkel.

2.-es számú melléklet

A Magyar Autonóm Tartományról bővebben

A Magyar Autonóm Tartomány (MAT) gondolata tulajdonképpen két évvel az 1950-es közigazgatási reform után merült fel. Bottoni tanulmánya beszámol arról a nemzetközi érdeklődésről, különösen a szovjetek részéről, ami a MAT megalakulása iránt megnyilvánult, azonban a szerző szerint sincs tényleges nyoma, hogy a tartomány ötlete konkrétan kitől is származik.

Hivatalosan elfogadott tény azonban, hogy Sztálin csak úgy volt hajlandó belemenni az 1952-es román alkotmány ratifikálásába, ha az hivatalosan is előírja a Magyar Autonóm Tartomány létrehozásának szükségességét.

Először arról volt szó, hogy az 1948-as alkotmányt modernizálják, később azonban átalakították az 1936-os szovjet alkotmány mintájára. Az alkotmánytervezet többszöri változtatáson ment át, míg végül 1952. július 18-án az újságok is tájékoztatták a népet a végleges verzióról.

Az új alkotmány preambulumban – ahogy azt Bakk Miklós is írja²⁴ – szerepel az a tény, hogy a Román Népköztársaság létrejötte nagymértékben a kommunista párt vezető szerepéből eredeztethető.

Bottoni már a tanulmány elején világosan kimondja, hogy a Magyar Autonóm Tartománnyal kapcsolatban a kérdés politikai és pszichológiai vetületére fókuszál a székelyföldi lakosságra vonatkozóan. A tanulmányban szó sincs arról, hogy jó volt-e a MAT a romániai magyaroknak vagy sem, hanem azt vizsgálja, hogy miként válhatott valósággá egy ilyen elképzelés, épp nálunk.

Több, a témával foglalkozó kutató szerint azonban sem előtte, sem utána nem működött Romániában olyan mértékű tolerancia, amely ha csak látszólag is, de lehetőségeket nyitott a magyar autonómiára (a MAT „kibontakozásának” az egész székelyföldi régió a helyszíne volt, viszont valójában soha nem kapott sem politikai, sem gazdasági, sem pedig kulturális autonómiát).

Bottoni azzal a kérdéssel is foglalkozik, hogy milyen hatóerők készítették a román politikát ennek a szokatlannak mondható lépésnek a megtételére, amely a MAT megalakulását szorgalmazta.

Megtudjuk, hogy a lényeges politikai-gazdasági döntéseket kizárólag az országban jelenlévő szovjet tanácsadók segítségével és beleegyezésével lehetett meghozni. Szovjet mintára változott például a helységek felosztása is: terület – város – körzet – falu. (A központ, Marosvásárhely, a korban 47000 lakost számlált: ebből csupán 11000 a román és 1000 a zsidó, a többi 35000 magyar nemzetiségű.)

Összefoglalva tulajdonképpen mind a románoknak, mind pedig a szovjeteknek jó volt a MAT létrehozása, de nem lehetünk tökéletesen biztosak abban, hogy lényegében miért.

Az egyik lehetséges válasz a jogok megfogalmazásához köthető: ezek csak akkor kötelezik a végrehajtót, ha az történetesen jónak látja. A választott - kinevezett vezetők ebből kifolyólag mindegyre bizonyítani próbáltak; egyrészt azt, hogy megbízhatóak, eleget tesznek a felső elvárásoknak, másrészt pedig, hogy ez a közigazgatási forma mindenki számára jelen pillanatban a legmegfelelőbb.

A román vezetés meggyőzési taktikái közül az egyik legdirektebb üzenet a bukaresti székhelyű Scânteia nevű pártlapban fogalmazódott meg: a többség meggyőzése érdekében írták, „hogy a MAT létrehozása <<a dolgozó román nép alapvető érdekeinek megfelelő>>, majd a magyarokat

²⁴ Kurzusvázlat a Román politikai rendszer tantárgyhoz

figyelmeztették, hogy Sztálin elvtárs is megmondta, <<az autonómia nem jelent függetlenséget>> sőt, ellenkezőleg, a tartományi autonómia <<az egység legkézzelfoghatóbb formája>>.”²⁵

A román lelkiismeret azzal vigasztalta magát ugyanakkor, hogy a MAT határai tulajdonképpen összekötnek, mert „bár más a nyelv, de egy a nóta”, a magyarok pedig úgy érezhették, hogy védett területen, egyfajta „kicsi Magyarországon” élnek.

Az erdélyi magyarság természetesen az önrendelkezés lehetőségét meglepődve ugyan, de nagy lelkesedéssel fogadta, Székelyföld nagy része tartósan jó dologként fogta fel. *A hatalom értelmisége – az értelmiség hatalma* című írásában Bottoni a központi hatalommal egyttműködő magyar értelmiség ellentmondásos helyzetét taglalja: „Egyszerre voltak rajongói, működtetői és anyagi haszonélvezői egy őket integrálni és megbecsülni igyekvő rendszernek, ugyanakkor, nemzetiségi mivoltuk miatt sohasem válhattak szerves részévé a hatalomnak és a *román államépítésnek*. Az erdélyi magyar értelmiséget, noha a kommunista párt hatalomgyakorlási jog nélküli hatalmi tényezőnek tekintette, az állambiztonsági szervek 1956-tól kezdve szigorú megfigyelés alatt tartották.”

3-as számú melléklet

A 17. oldalon található táblázat további magyarázata

A politikai kommunikáció második aktora a politikum. Szereplőként megjelenik Gyurcsány Ferenc, Magyarország miniszterelnöke, az őszi beszéd „atyja”, Sólyom László köztársasági elnök, akinek pozíciójából eredően többször is állást kellett foglalnia a történetekkel kapcsolatban, emellett megvizsgálhatjuk a pártoknak (MSZP, Fidesz, SZDSZ, MDF) a már említett periódusban a különböző területeken való jelenlétének mikéntjét. A politikum terepeként a politikusok nyilatkozatait vizsgálhatjuk, megnézhetünk párthonlapokat és politikusi blogokat.

5. politikum a politikumban

A táblázat 5-ös pontja az a hely, ahol a politikum, mint szereplő és a politikum, mint tér találkozik, konkrétan itt azt tudjuk megvizsgálni, hogy Gyurcsány Ferencre, Sólyom Lászlóra és

²⁵ Scânteia, 1952. július 30. („Crearea RAM – un nou success al politicii naționale leninist-staliniste a partidului.”), idézet Bottoni A sztálini „kis Magyarország” megalakítása (1952) című írásából

a négy pártra vonatkozóan miként nyilvánultak meg nyilatkozataikban a pártok, mit írtak a pártok honlapjaikon és a politikusok blogjaikban.

2. média a politikumban

4. politikum a médiában

A 2-sel és 4-sel jelzett találkozási pontokat sem hagyhatjuk figyelmen kívül. A média, mint szereplő (MTV, Magyar Rádió, Hír TV) és a politikum, mint tér (politikusi blog, nyilatkozat, párthonlap) találkozási pontját 2-sel jelöltük. Ugyanígy: a politikum, mint szereplő (Gyurcsány, Sólyom, pártok) és a média, mint tér (Magyar Nemzet, Magyar Hírlap, Népszabadság) találkozási pontját 4-sel számoztuk.

Térjünk át az állampolgárok rendszerének tárgyalására. Az általunk vizsgált időszakban az állampolgárok, szereplőkként, leginkább kétféleképpen jelentek meg: mint békés tüntetők és mint azok a zavargók, akik betörnek a Magyar Televízió épületébe, vagy szembeállnak a rendőrökkel. Természetesen értelmezhetjük őket úgy is, mint akik az október 1-i önkormányzati választásokon különbözőképpen nyilvánították ki véleményüket, de a periódus egészét nézve kevésbé releváns, mint az előbbi szempont. Az állampolgárok megnyilatkozási terét képezik a közvéleménykutatások, az újságokban megjelent olvasói levelek, illetve a közéleti szereplők és az átlagemberek blogjai.

9. állampolgárok az állampolgárok rendszerében

A táblázat 9-es pontjában található az állampolgár, mint szereplő és az állampolgár, mint tér, vagyis ez az a hely, ahol a békés tüntetőkről és a zavargókról írnak a különböző blogokban, olvasói levelekben, és ahol velük foglalkoznak a közvélemény-kutatásokban. A további kapcsolatok:

3. média az állampolgárok rendszerében

6. politikum az állampolgárok rendszerében

7. állampolgárok a médiában

8. állampolgárok a politikumban

4-es számú melléklet.

A cikkek vizsgálatának részletei

Magyar Hírlap

MTV; Magyar Televízió

Nem tartalmazza a szót: 3 (9, 30, 218) (pl. „megteremtve”, „teremtve”)

Jelzős szöszerkezetben: 14 (20, 71, 72, 89, 92, 172, 176, 182, 185, 220; 71, 72, 176, 211) (pl.: ipari kamerái, nyilvánossága, épülete, riportere, szimbóluma, lépcsője, csatornája, stb.)

1. tér, ahol a politikusok és vezetők nyilatkozhatnak: **30** (29, 50, 51, 124; 12, 15, 16, 24, 31, 32, 33, 34, 39, 41, 42, 53, 54, 62, 75, 79, 80, 83, 85, 119, 141, 159, 160, 161, 162, 163, 191) (pl. Dávid I., Molnár L., Navracsics T., Garamvölgyi L., Pokorni Z., Simon G., Szekeres I., stb., a Nap-kele és az Este című műsorokban)

- a listavezetők vitájának teret adó médium (elmarasztalás amiatt, hogy nem hívja meg az összes illetékest): **1** (102)

(média és politikum együttműködése, továbbá az állampolgárok tájékoztatása, összesen 31 eset)

- kultúrával foglalkozó médium: **1** videópályázat kiírása (39)

2. az ostrommal kapcsolatban (valamennyi alábbi esetben úgy jelenik meg a Magyar Televízió, mint az ostrom részese, a pontosság érdekében kitérünk a különböző vonatkozásokra)

- az ostrom helyszíne: **46** (28, 37, 49, 52, 82, 86, 104, 112, 115, 118, 127, 129, 131, 141, 142, 143, 145, 148, 151, 156, 157, 171, 174, 177, 181, 183, 188, 190, 206, 207, 211, 212, 213, 216, 217, 220; 80, 106, 107, 108, 158, 193, 195, 197, 199, 201)

- hatalmas kár: **4** (10, 121; 137, 138)

- nem megfelelő viselkedés:

- az ostrom idején képtelen ellátni szerepét, közben ugyanis kulturális műsort sugároz (talkshow helyett hiradót kellett volna közvetítenie) **1** (222)

- az ostrom egyik oka, hogy a vezetőség nem volt hajlandó a Toroczkai László vezette tüntetők petícióját beolvasni: **8** (117, 126, 144, 175, 209; 118, 132, 144)

Rendőrok – ők azok, akik a székházat védték, velük kapcsolatban két, egymással ellentétes nézet volt többnyire uralkodó: egyrészt derekasan helyt álltak, és nem az ő hibájuk, hogy nem tudták megfelelően megvédeni: **13** (1, 23, 72, 109, 113, 143, 155, 187, 214; 13, 143, 145, 152), másrészt passzivitásukról tettek tanúbizonyságot: **5** (58, 59, 186, 189, 210; 59). Egyik társuk részt vett a támadásban, eljárás is indult ellene: **4** (94, 95, 96, 158), de továbbra is keresik a támadókat, köztük Budaházy Györgyöt is: **4** (4, 130, 153; 90). Az, hogy több tüntetőt vettek őrizetbe, négy esetben hangsúlyozódik ki leginkább (208; 72, 84, 89, 192), míg a vidéki és a határon túli megmozdulások három esetben uralták a cikkeket: **3** (98; 193, 194).

3. őket támadják:

- bombariadó áldozata: **5** (168, 173; 138, 140, 173)

(állampolgárok – média ellentét – 5 eset)

- Fidesz-bojkott a Nap-kele ellen: **8** (40, 57, 60, 61, 70; 123, 206, 221) **(politikum – média ellentét – 8 eset)**

4. ők támadnak másokat:

- aki perli a tüntetőket és feljelenti a támadókat: **2** (182;182)

(média – állampolgárok ellentét – 2 eset)

- nyilatkozattétel megtagadása a Hír TV-től: **2** (;177, 196)

(média – média ellentét – 2 eset)

Magyar Nemzet és Magyar Nemzet Online

Magyar Televízió

Jelzős szó szerkezetben: 10 (52, 54, 71, 75, 142, 145, 148, 164, 280, 359), (pl.: bejárata, ellenőrző testülete, épülete, hírigazgatója, érintése, stb.)

1. tér, ahol a politikusok és vezetők nyilatkozhatnak: **24** (19, 38, 39, 57, 63, 76, 77, 79, 83, 121, 128, 139, 143, 157, 160, 171, 182, 201, 202, 203, 204, 247, 310, 349), (valamennyi párt képviselői beszélnek, a két legkedveltebb műsor a Nap-kele és az Este)

- a listavezetők vitáját közvetítő és ennek kapcsán a médiatörvényt megsértő intézmény: **2** (22, 191)

(média és politikum közötti együttműködés, az állampolgárok tájékoztatása – 26 eset)

2. ostrom:

- az ostrom helyszíne: **28** (116, 120, 227, 230, 231, 231, 238, 241, 242, 243, 244, 248, 249, 268, 269, 270, 271, 276, 282, 284, 286, 323, 330, 340, 341, 334, 346, 347)

- kár: **3** (278, 302, 339)

Rendőrok védték a székházat az ostrom idején és azt követően is: **5** (33, 40, 181, 297, 317), sokakat megverték: **1** (230), a parancsnok, rossz helyzetfelmérésének eredményeképp pedig nem engedte, hogy segítsenek a székházban ragadt társaikon: **4** (175, 214, 254, 296). A támadásban egy rendőr is részt vett, akit emiatt elítéltek: **4** (195, 285, 294, 295).

A székház ostromában résztvevőket letartóztatják, körözik (köztük Budaházy György is), de olyanok is akadnak, akik feljelentik magukat: **9** (129, 130, 169, 279, 287, 302, 316, 325, 350).

Az esetet többen úgy értékelték, mint a nemzet intézménye ellen irányuló bűncselekményt: **5** (312, 315, 321, 342), vagy mint tudatos kormányzati provokációt (194). Ezáltal Magyarország a

világsajtó vezető hírei között szerepel: **1** (267), az ORTT pedig vizsgálatot indít az ostromról való tudósításokkal kapcsolatban: **1** (309).

3. ők támadnak másokat:

- perlik az ostromlókat: **1** (239)

(média – állampolgárok ellentét – 1 eset)

- támadják és kivezetik a Hír TV-t: **4** (81, 301, 320, 337)

(média – média ellentét – 4 eset)

4. őket támadják:

- negatív értékelés az MTV-vel kapcsolatban: a kormány szószólója, a hazugság és a manipuláció szimbóluma: **5** (110, 111, 113, 311, 319)

(politikum – média ellentét – 5 eset)

5. egyebek:

- az Európai Műsorszolgáltatók Egyesületével közös konferencia szervezése, mivel “ a magyar közmédiát erős kormányzati provokáció érte” – a konferencia címe “A Titkosszolgálatról a közszolgálatig, a cél pedig nem más, mint segíteni az MTV-n: **3** (173, 174, 179)

- a Szonda Ipsos közvélemény-kutatásra kéri fel: **1** (322)

Népszabadság

MTV; Magyar Televízió

Nem tartalmazza a szót: 39 (1, 24, 43, 44, 59, 84, 111, 117, 127, 129, 132, 140, 145, 146, 148, 150, 163, 174, 176, 177, 190, 195, 199, 234, 246, 254, 276, 277, 282, 292, 296, 298, 299, 304, 311, 314, 325, 330, 333) (a Magyar Televízió-ra való keresés esetében a „magyar”, a „televízió” vagy a „magyar televízió” találatok, viszont nem jelenik meg főneves alakban)

Jelzős szószerkezetben: **24** (44, 64, 75, 76, 78, 93, 107, 108, 128, 177, 190, 196, 228, 270, 272, 294, 295, 308, 332; 14, 151, 285, 303; 310) (pl.: tulajdonosa, székháza, műsora, stb.)

1. tér, ahol a politikusok és vezetők nyilatkozhatnak: **36** (135, 144, 147, 214, 239, 305, 309, 327; 7, 10, 20, 25, 50, 52, 53, 56, 62, 82, 83, 84, 85, 101, 103, 137, 206, 208, 212, 215, 217, 218, 229, 230, 269, 287, 293, 326) (Orbán V., Dávid I., Pokorni Z., Danks E., Gyurcsány F., Lendvai I., Sólyom L., stb. a Nap-kezte, A szólás szabadsága és az Este című műsorokban)

- információt szolgáltató, tudósító funkció (ide tartozik a listavezetők vitájának és a Gyurcsány elleni bizalmatlansági szavazás közvetítése: **12** (68, 78, 108, 138, 202, 204, 207, 288, 302; 159, 170, 288) –

- a listavezetők vitájának közvetítése során megsérti a médiatörvényt: **2** (184; 184)

(médiá és politikum együttműködése, az állampolgárok tájékoztatása, összesen 50 eset)

2. ostrom

- az ostrom helyszíne: **76** (11, 12, 15, 22, 23, 26, 32, 33, 34, 41, 43, 57, 60, 63, 70, 71, 73, 95, 96, 97, 104, 140, 143, 154, 156, 157, 158, 173, 174, 182, 185, 191, 192, 197, 200, 219, 222, 226, 251, 260, 265, 275, 297, 306, 312, 315, 318, 322, 328; 12, 15, 18, 19, 22, 23, 25, 26, 33, 34, 36, 37, 42, 45, 54, 55, 62, 70, 74, 101, 105, 122, 123, 136, 144, 154, 165, 189)

- hatalmas kár, alkotmányos és jogrendi határokon túllépő brutális támadás, amire nem szolgált rá az intézmény, illetve aggodalom emiatt Európa-szerte: **10** (25, 39, 81, 87, 152, 320; 11, 42, 66, 116)

- viselkedése nem megfelelő az ostrom alatt:

- egyik oka, hogy nem volt hajlandó a Toroczkai László vezette tüntetők petícióját beolvasni: **16** (57, 113, 121, 124, 133, 142, 149, 155, 161, 238; 69, 104, 113, 121, 125, 131)

- adása nevetséges az ostrom ideje alatt: egy lengyel irodalmár beszélt az utazás szépségeiről, ahelyett, hogy helyszíni tudósítást adjon: **3** (112, 114, 156)

Szintén két, egymással ellentétes nézet alakult ki a rendőrökkel kapcsolatban: egyrészt a látszat ellenére a rendőrök megvédték a székházat és a későbbiekben is helyt álltak: **8** (39, 47, 48, 76, 82, 139, 147, 243), másrészt viszont képtelenek voltak megfelelően cselekedni: **10** (157, 186, 193, 227, 266, 267; 29, 86, 187, 194), sőt, a rendőrparancsnok kilátásba helyezte a parancs megtagadását is: **2** (136, 138).

A rendőrség keresi a randalírozókat (Budaházy Györgyöt is), továbbá egyesek önként jelentik fel magukat: **12** (50, 88, 90, 91, 119, 181; 77, 94, 101, 106, 111, 232). Az ostromban egy rendőr is részt vett, emiatt körözik és börtönbüntetést kap: **7** (210, 211; 88, 100, 102, 134, 211). Az ostromban részt vevő randalírozók (30, 72, 240, 301; 30) között volt egy katona (91, 133), egy határőr (110), Fideszes (120, 125) és MIÉP-es képviselő is (111), továbbá a hangsúly néhány esetben arra tevődik, hogy a tűzoltóknak sikerült megfékezniük a lángokat: **2** (18, 19).

Az esetet szervezett kormányzati provokációként értékelik: **5** (89, 163, 213, 216; 216), ahol a felelősség mindenkit terhel: **2** (58, 103).

Az ostrom médiamegjelenésével kapcsolatban az ORTT által indított vizsgálat 7 esetben (65, 179, 245, 264, 278; 65, 267), a székháznál történtek kivizsgálására létrejött bizottság munkája pedig 2 alkalommal (169, 171) került szóba.

3. ők támadnak másokat: 11

- feljelentik és polgári pert indítanak az ostromlók ellen: 4 (154; 25, 154, 164)

(médiá – állampolgárok ellentét – 4 eset)

- Rudi Zoltán elnök kivezettette a Hír TV-t, mivel az a randalírozók mellé állt: 7 (28, 34, 40, 76, 114; 28, 40) **(médiá – médiá ellentét – 7 eset)**

4. őket támadják: 8

- gyurcsányi média, nem alkalmas a „közszolgálati” címkére (KDNP): 3 (265, 269), emiatt a Fidesz nem vesz részt többé a Nap-keltében (;258)

(politikum – médiá ellentét – 3 eset)

- bombariadó helyszíne és fenyegetés áldozata: 5 (67, 69, 76, 159; 67) **(állampolgárok – médiá ellentét – 5 eset)**

5. kulturális és közérdekű szerepvállalás: 6

- médiaprogram indítása öt roma fiatalnak: (244)

- közszolgálati szerepvállalás – A társulat (329; 329)

- a Népszabadsággal közösen felkéri a Szonda Ipsost: (17; 21, 93)

6. támogatják őket: 2

- biztató sms-ek: (191)

- 150 milliós gyorssegély (171)

Olyan tulajdonságok is megjelennek, amelyek az MTV korábbi tervei között szerepeltek: egyrészt az, hogy anno hírsatornát tervezett (;278), másrészt pedig, hogy régebb a gyermekfilmek fellegvára volt (;35). Azzal kapcsolatban is sokat cikkeztek, hogy október 23-ra tervezett műsorrendje átalakul, hisz ekkor összekapcsolódott az MTV, a TV2, a Duna Tv és az RTL Klub: 4 (290, 317; 290, 317).

Magyar Hírlap

Magyar Rádió

Jelzős szö szerkezetek: 10 (5, 10, 46, 68, 73, 99, 100, 125, 149, 150) (pl.: munkatársa, riportere, énekkara, honlapja, elnöke, székháza)

1. hírszolgáltató: 4 (2, 27, 103, 164)

(az állampolgárok tájékoztatása – 4 eset)

2. ahol a politikusok nyilatkoznak: **3** (7, 25, 45) (Orbán V., Horn Gy., stb.)

(média és politikum együttműködése, az állampolgárok tájékoztatása – 3 eset)

3. a Gyurcsány, Szekeres és Lamperth beszéd nyilvánosságra hozója – emiatt több helyen Fidesz-médiumnak nevezik: **7** (36, 63, 65, 66, 73, 224, 225)

(politikum és média együttműködése, az állampolgárok tájékoztatása, vagy a média politikumot leleplező képessége – 7 eset)

- oknyomozó újságírással jutottak a felvétel birtokába: **2** (55, 73)
- az újságírónak segítő politikust kizárták az MSZP-ből: **3** (44, 65, 67)
- emiatt nem engedték be az MSZP-ülésre: **1** (43)

(politikum – média ellentét – 1 eset)

4. kulturális programok szervezése: **2** (35, 81) (pl. dzsesszverseny)

5. 1956-ban a támadások középpontja volt, emiatt előtte mécsesek égnek: **2** (17, 19)

Az ostrommal kapcsolatban **8** esetben kerül elő a Magyar Rádió neve: egyrészt maga a tény, hogy a tüntetők ide is vonultak: **4** (198, 202, 204, 220), akik közül egyesek úgy tudták, hogy a petíciót itt olvassák majd be: **1** (203). A rendőrök ezt az épületet is nagy erővel védik, előtte kordon van: **3** (143, 201, 210).

Magyar Nemzet, Magyar Nemzet Online

Magyar Rádió

Jelzős szószerkezetek: **11** (53, 59, 69, 84, 117, 142, 145, 149, 164, 213, 220)

1. hírszolgáltató: **167** (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 24, 25, 26, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 41, 42, 43, 45, 49, 50, 51, 52, 55, 56, 58, 61, 62, 64, 65, 66, 70, 78, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 113, 114, 120, 124, 126, 134, 135, 136, 137, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 158, 159, 161, 162, 163, 165, 166, 168, 170, 180, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 193, 200, 202, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 215, 216, 217, 218, 219, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 233, 234, 235, 240, 245, 246, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 277, 283, 289, 290, 291, 292, 293, 298, 299, 300, 303, 313, 320, 326, 327, 328, 331, 332, 338, 345, 351, 352, 352, 354, 355, 356, 357, 358)

(a lap többnyire a Magyar Rádiótól vesz át híreket, ezért **média-média együttműködés**ként definiáljuk ezt a részt – **167 eset**)

2. a hely, ahol a politikusok és egyéb vezetők nyilatkoznak: **4** (51, 93, 95, 98) (Garamvölgyi L., Horn Gy., Áder J.)

(média és politikum együttműködése, az állampolgárok tájékoztatása – 4 eset)

3. felvételek nyilvánosságra hozója: **9** (73, 121, 132, 134, 138, 140, 141, 145, 146, 147, 148)

(a média állampolgárokat tájékoztató szerepe – 11 eset)

- értékelések ezzel kapcsolatban:
 - etikátlan, hiszen a hanganyagot zárt ülésen vették fel: **2** (67, 72)
 - Sipos Józsefet kizárták az MSZP-ből: **7** (29, 95, 96, 127, 131, 133, 136)
- több szocialista politikus is bírálja: **1** (125)

(politikum – média ellentét – 1 eset)

- a Fidesz politikai céljainak szolgálata: **1** (123)

(politikum – média együttműködés – 1 eset)

- az MSZP és az SZDSZ érdekeit szolgálja: **3** (44, 46, 47)

(politikum – media együttműködés – 3 eset)

- nem viselkedik közszolgálati rádió módjára: (122)
- médiahatósági ellenőrzés: (118)

4. kulturális és közszolgálati szerepvállalás: **3** (60, 68, 84) (pl.: hagyományőrzés, segítő kéz a Rádió C-nek, megemlékezés 1956 tiszteletére)

5. ostrom – tüntettek az épület előtt is: **3** (74, 167, 346)

6. egyéb vétségek: **2** (183, 196) (Gyurcsány bizalmi szavazásáról nem tájékoztatta a hallgatókat, Orbán Viktor pedig nem kapott helyet a műsorban)

(politikum és média közötti együttműködés hiánya – 2 eset)

Népszabadság

Magyar Rádió

Nem tartalmazza a szót („magyar”, „rádió”, „magyar rádió”, de nem a tulajdonnév): **40** (3, 8, 13, 22, 35, 40, 57, 65, 81, 111, 121, 154, 162, 163, 172, 173, 174, 178, 179, 191, 205, 235, 236, 242, 248, 259, 261, 263, 264, 271, 274, 291, 303, 307, 313, 316, 319, 321, 323, 325)

Jelzős szószerkezetek: **6** (128, 198, 272, 279, 280, 285), (kurátora, térképe, műsorában, rovata, énekkara, konferencia)

1. felvételek (Szekeres, Lamperth, Gyurcsány)

- birtokába jutottak, ő pedig közvetítette (a honlapon is): **9** (2, 5, 6, 9, 16, 221, 250, 252, 298)

(a média továbbítja az információkat az állampolgárok fele – 9 eset)

- az MSZP-s politikus kizárása a pártból: **3** (255, 284, 286)

- értékelések ezzel kapcsolatban:
 - elismerést érdemel amiatt, hogy nyilvánosságra hozta: **1 (9)**
 - szakmai és etikai vétséget követett el: **1 (257)**
- 2. kulturális szerepvállalás: **2 (183, 247)** (hangverseny élőben közvetítője, a Rádió C támogatása)
- 3. a hely, ahol a politikusok és vezetők nyilatkoznak: **3 (36, 76, 300)**
(média és politikum közötti együttműködés, ezáltal az állampolgárok tájékoztatása – 3 eset)
- 4. előtte mécsesek égnek: **1 (314)**

Többet tüntettek a Magyar Rádió előtt is: **3 (25, 54, 79)**, továbbá a rendőrök kordonnal körbezárták, és védik az épületet: **3 (25, 69, 76)**.

Magyar Hírlap

Hír TV; Hír Televízió

Jelzős szövszerkezetek: 2 (219, 223) (stúdiója, alapítója)

1. tér, ahol a politikusok és vezetők nyilatkoznak: **9 (8, 18, 91, 133, 134, 136, 149, 220; 93)**
 (inkább Fideszesek)
(média és politikum közötti együttműködés, az állampolgárok tájékoztatása – 9 eset)
2. a székháznál történt eseményekről való tudósítás:
 - riporter előállítása lőszerezéssel való visszaélés miatt: **1 (97)**
 - munkatársát megütötték a rendőrök: **1 (147)**
 - a tudósítást vizsgálja az ORTT: **1 (183)**
 - értékelések a tudósítással kapcsolatban:
 - a tudósítás hangneme és jellege nem megfelelő, az újságírás alapszabályainak figyelmen kívül hagyása, vandálokkal való politikai szimpatizálás vádja: **3 (56, 61, 105, 115, 135, 215, 217)** (a riporter fejhangon üvölt és forradalomról beszél)
 - nem bűnös, elismerést érdemel az élő közvetítés miatt: **4 (172, 196)**
 (Magyar Újságírók Közössége), az emberek értesültek a hazugságokról (47, 120)
(a média információkat szolgáltat az állampolgároknak – 4 eset)
 - a tudósítás miatt SZDSZ-bojkott: (52)
(politikum – média ellentét – 1 eset)

3. közvetítő funkció, hír- és képszolgáltatás külföldi csatornák számára is: **9** (101, 105, 164, 165, 166, 167, 170, 180, 212) **(médiá és média közötti együttműködés – 9 eset)**
4. többen kiállnak mellette: **2** (205; 175) (szegediek, Fidesz) **(médiá és politikum közötti együttműködés – 2 eset)**
5. többen támadják: (forgatásuk megakadályozása, MTV-kivezetés): **2** (6, 184) **(médiá és média közötti ellentét – 2 eset)**
6. gyűlöletkeltő magatartás: (26) (romák az ombudsmanhoz fordulnak)

Magyar Nemzet

Hír Televízió

1. tér, ahol a politikusok és vezetők nyilatkozhatnak: **3** (197, 274, 278)
(médiá és politikum együttműködése, az állampolgárok tájékoztatása – 3eset)
2. hírszolgáltató, közvetítő funkció: **6** (28, 48, 237, 270, 273, 303)
(a média tájékoztatja az állampolgárokat – 6 eset)
3. többen kiállnak mellette: **2** (92, 301) (Szalai Annamária, Fidesz)
(médiá – politikum együttműködés – 2 eset)
4. többen támadják: **1** (304) (az MTV kitiltotta)
(médiá – média ellentét)
5. vizsgálat
 - Császár Attila lőszerrel való visszaélés alapos gyanúja, munkatársak kihallgatása és bírság: **5** (94, 97, 116, 119, 199)
 - nem ténszerű tájékoztatás (ORTT), propagandatévé vagy Fidesz-médium: **1** (81)

Népszabadság

Hír TV; Hír Televízió

Maga a tulajdonnév nem található meg: 40 (113, 210, 283, 303; 10, 11, 12, 19, 23, 25, 26, 28, 30, 33, 34, 36, 40, 49, 61, 66, 67, 69, 74, 111, 112, 113, 114, 121, 125, 153, 174, 211, 243, 258, 267, 278, 281, 288, 303, 314) („hír”, „televízió” vagy „hírtelevízió”)

Jelzős szó szerkezetek: 2 (201, 203) (elemzői, elemzése)

1. ahol a politikusok beszélhetnek: **5** (79, 91, 109, 114, 188) (nagyreszt Fideszes politikusok)
(médiá és politikum együttműködése, az állampolgárok tájékoztatása – 5 eset)

2. hírforrás: (10, 11, 12, 23, 98, 121, 191, 237)
a Gyurcsány elleni bizalmatlansági szavazást is élőben közvetítette: (225) **(médiá – politikum együttműködés, az állampolgárok tájékoztatása – 9 eset)**
3. a székháznál történt eseményekről való tudósítás (Toroczkai is): 7 (15, 26, 112, 114, 118, 192, 241)
(a média tájékoztatja az állampolgárokat – 7 eset)
- a tüntetők megköszönték a közvetítést: 4 (25, 33, 243, 258)
- a tudósító biztonságban van a tüntetők között: 1 (74)
- ügyében Brüsszelhez fordul az Európai Néppárt: 1 (180)
(politikum – média együttműködés – 1 eset)
- értékelés: uszító, forradalmi hangnem, a randalírozók mellett állt ki: 9 (34, 41, 76, 144, 174, 220, 249, 264, 267)
- lőszer: vizsgálat és előállítás – Császár Attila ügye: 1 (209)
- médiatörvény megsértése: 4 (173, 174, 179; 173)
4. bombariadó helyszíne: (67, 69, 76)
(állampolgárok – média ellentét – 3 eset)
5. támadás ellenük:
- MTV-Hír TV ellentét - kivezetés: 4 (28, 36, 46, 114)
(médiá – média ellentét – 4 eset)
- megakadályozták, hogy Vértesaljai László a kamerái elé álljon: 1 (321)
(médiá – média ellentét – 1 eset)
- SZDSZ-nyilatkozatstopp: 2 (40, 46)
(politikum – média ellentét – 2 eset)
6. Zuschlag János inkriminált kijelentéseit is ő hozta nyilvánosságra, emiatt kellett neki is lemondania: 1 (167)
(politikum – média közötti ellentét – 1 eset)
7. értékelés: a Fideszhez közel álló médium: 2 (33, 220)
(médiá és politikum közötti együttműködés – 2 eset)